

BebaatÍbè Di mpátíri tɔ tìi náaṇtì

Dε kó dipátíri ti náá mbəbaatíbè təpíítè nè bèdébè nè onitipòkù omáà Kuyie ndo tānkíí bè kè bè bo ndeerí Isidayeereibε nè bε dootitəbè. Be'mou memmε be kòò mòù í nna kέ bε niitέ Sosuwee do bε nimè. Dε kó bebaatíbè kó mεfiè mmieke kε Isidayeereibε nyetírí Kuyie nkpeti ke tūñ Kannahāā tenkε kəbε kó yεbəkε, kε Kuyie nní bε potε, kε bεε ceete kewētení Kuyie mborε, kε kùu bε cīñ nkewēte kε bε cōnē bε fɔ̄tirì.

Dε kó dipátíri náaṇtì náá nkε kónnì mεè botí, bá wεè baatiwε nè o kó mεborimε do dòmmè.

Dipátíri náaṇtì duó kε dòmmè

1. Isidayeereibε tamè Kannahāā kέntə kέtuokεnè Sosuwee kó mukǔñ 1:1-2:10
2. Kuyie ndo ãnnémè bəbaatíbè kε bεε dεeté Isidayeereibε 2:11-16:31
3. Dikɔnkɔànnì dìi do tanní Isidayeereibε cuokè 17-21

Isidayeereibε kàrimè Kuyie ndo yε nkù yóó bε duó ndìi εì

¹ Sosuwee ku dìi mònnì kε Isidayeereibε beke ti Yiè nKuyie nkε bo yà bε miékε bεè yóó keté kékøte kédokénè Kannahāā kəbε.

² Kε ti Yiè nKuyie mbε tεñné ke dò: Sudaa botí kəbε bεè dò nkéketé kékøte. M bε duómmu diheì.

³ Kε Sudaa botí kəbεe náké Simmeõõ Sudaa kóó kótì yaabí kε dò: Kətenní kε tí wënné kédokénè

Kannahãã kãbe, kãfiete diheì bë ti duó ndì. Kè ti deè ti múnkeè di neinè kè tí fiete di kpéri.

Kè Simmeõõ botí kãbees íté kéwénnénè Sudaa botí kãbe.

⁴ Kè bëe kôte ké bë do, kè ti Yiè nKuyie mbè teennè kè bëe na Kannahãã kãbe nè Pedisiibë, kékua benítibè tekãupíítè (1000) Beseki borè,

⁵ kè bëe yà de kó diheì kóo kpààtì Adoni-Beseki kòò dokénè kénà Kannahãã kãbe nè Pedisiibë.

⁶ Kòo coké kè bëe ò bëti, kòò ninté képí nkékéké o nómibidakè o nou kpeye nè o naàcèi kpeye.

⁷ Kè Adoni-Besekii bëi nke dò: Bekpààtibè sipísìyiekè ti do kéké bëè kó yenómibidakè be nou kpeye nè be naàcèi kpeye, kè bë níí nkou icabìri n yo nkè ìì duò. Kuyie ndé nni nyietí yíe.

Kè bëe ò kònnè Sedisadëmmu, ò de nku.

⁸ Kè Sudaa botí kãbees do Sedisadëmmu mudoò kécò benítibè yese kékua, kécóu ndihéì.

⁹ De kó difñnkúò kékote kedo Kannahãã kãbe bëè bo Nekèfu nè bëè bo yetárè ìnkè nè bëè bo kubiriku kó yehéké.

¹⁰ Bè be ndèè kedo Ebunoo kãbe bë do yu dìì èì nè dimònnì ke tú Kidiya-Adiba, kékua Sesaii nè Aimanni nè Tadimaii be naàmùntì kãbe.

¹¹ Kè bëe deè bëmbë, késòó nkédo Debii kãbe, bë do yu dè nè dimònnì ke tú Kidiya-Sefee.

¹² Kè Kadëbuu bëi nke dò: Kè wèè dokénè Kidiya-Sefee kãbe ke bë na ke fiète be èì m bo ò duó n kóo sapàà nhAkisaq, kòò puoke.

¹³ Kè Kadëbu nantè Kenasi birë Otinniyëedi bë dokénè ké bë na, kãfiete diheì, kè Kadëbuu ò duó nho kóo sapàà nkòò puoke.

¹⁴ De kóo nitipòkù tûòkoo dìì mònnì Otinniyëedi borè, kòò nàké ke dò wèè mao o cice Kadëbu kupaku.

Kè bèè tuəkə Kadəbu horè kòo cúténí o sāmmarímú kénínkóo o lìikè kòo ò beke kə dò: A dó ba?

15 Kòò dò: N kuó mmesémmè kέ m pā ketenkè menie mbo kέ, ke yέ menie nyí bomè Nekəfu kó ketenkè a n duó nkè.

Kè Kadəbuu ò duó nketenkè kέè məkə inécc idaatiyì nè icūmpuyi.

16 De mənnì kέ Mɔyiisi còkù kó iyààbí Keniibee íténi Sedikoo εì, bè tu dì depuonne εì, ke neínè Sudaa botí kəbe kέ bèè kətε Sudaa tenkè, kubiriku kəbe Adadi bakù cànku diyiè yìèní kέè bíékè, kénwēñè Amadesiibe ke bo.

17 Sudaa nè o kəbe kέ bèè íté kewennénè o kóo kótí Simmeõõ, nè o kəbe kέ bèè kpənnè Kannahää kəbe bèè bo Sefaa, kέ bè na kékua, kέpəntε be εì kédéíté, kέ dì yu ke dò Didobonnì.

18 De kó difñnkúò kέ Sudaa naàmùnkù kəbeε yíé kέfietε Kasaa εì, Asikanɔɔ kpəri nè Ekunɔɔ kpəri, nè yé tenkè.

19 Kέ ti Yiè nKuyie nní mbè bonè kέ bèè bè na, kέfietε yetárè ïnkè kó yehékè, bè me nyí nna kέfietε kubiriku kpεyε, bəmbε do məkə sinaasẽ timáti kpesi nsi.

20 Bè do tūnne ti Yiè nKuyie ndo nàké tì nti Mɔyiisi, kέduó nKadəbu Ebunɔɔ tempε nkòò beti Anakiibe kó iwuo nyitāati ìì do dè bo, kékari.

21 Bənsamee kəbe í nna kέbəti Sebusiibe bèè do bo Sedisadəmmu kέ bè wě nkε bo nè yíenní.

22 Kέ Sosefu bí Efadaimmu nè Manansee yaàbí nkəri ke bo do Betεedi, kέ ti Yiè nKuyie nní mbè bonè.

23 Kέ bèè tō mbənìtibè kέ bè bo paaté dihεì. De mənnì bè do di yu ke tú Duusi nwe.

24 Kè bèe tuɔkoo kénső nhonìti mɔù yènní kè bèe ò nàké ke dò: Tí bɛnkɛ ti bo yímè kéta diheì, kè tí da yóu.

25 Kè dε kóo nìti bè bɛnkɛ. Mɛmɛ Efadaimmu nè Manansee be yaàbí kùɔmè dε kó diheì kɔbɛ, kéyóu dε kóo nìti nè o kɔbɛ.

26 Kòo kɔtɛ Etiibe tenkɛ kémáá diheì, ké di yu kε dò Duusi, kè dì kpaá tɔ de kó diyètìrì nè yíenní.

27 Manansee kɔbɛ í nna kébɛti Beti-Seanni kɔbɛ, nè Tanaki kɔbɛ, nè Dɔɔ kɔbɛ, nè Ibédéammu kɔbɛ, nè Mekidoo kɔbɛ, nè dε kó yehɛkɛ. Kè Kannahãã kɔbɛ nkpaá bo dε kó kutempɛ mmieke.

28 Bá nè Isidayeεribɛ kpenkɛ dìi mɔnnì bè í nna kέ bɛ bɛti, ke né bɛ píñné muheikɛntɔmmú.

29 Efadaimmu botí kɔbɛ í nna kébɛti Kannahãã kɔbɛ bɛè do bo Kesee. Kè bɛ nwɛ nkɛ bo.

30 Sabunoɔ kɔbɛ í nna kébɛti Kannahãã kɔbɛ, bɛè do bo Ketinoɔ nè Naaoði kè bɛ nwɛ nkɛ bo, kè bɛè bɛ píñné muheikɛntɔmmú.

31 Aseɛ botí kɔbɛ í nna kébɛti Akoo nè Sidonni, nè Adabu, nè Akisibu nè Ediba nè Afeki, nè Deɔbu dε kɔbɛ.

32 Mɛmɛ kè Aseɛ kɔbɛe wẽnnénè Kannahãã kɔbɛ bɛè do dè bo kè bɛ nwɛnko. Bè í na mɛè kpéí nkɛ bɛ bɛti.

33 Nefutadii kɔbɛ í nna kébɛti Kannahãã kɔbɛ bɛè do bo Beti-Semesi nè Beti-Anati kè bɛ nwɛ nkɛ bo kɛ bɛè bɛ píñné muheikɛntɔmmú.

34 Kè Amɔriibɛe bɛti Danní botí kɔbɛ, ké bɛ dèe nyetárɛ kó itempɛ, mbɛ í nyie nkɛ bɛ bo cúténí kubiriku.

35 Mɛmɛ kè Amɔriibɛ nkpaá bo Adi-Edesi nè Ayanoo nè Sadibimmu. Kè dè mboní kɛ Efadaimmu nè Manansee kɔbɛe be tiekɛ ké bɛ píñné muheikɛntɔmmú.

36 Amɔriibɛ tenkɛ mànke do tùóté Akadabimmu kéntɔ kényennɛ Seda képɛsté kéndeètì ditennì bɛ tu dì inaá nkó ditennì.

2

Kuyie nkpannɛmɛ ku nìtìbè

1 Kè ti Yiè nKuyie ntɔnnì íténi Kidikaadi kétuɔkení Bokimmu kénáké Isidayɛeribɛ ke dò: Kuyie ntu, kuù di dènnení Esibiti, ke di tɔní ke tannè diheì kù do béis nképarikè ke dò kù yóó duó ndì di yembè, kébéis nke dò kù í yóó tɔtɛ metaummmè mèè bo díndi nè ku di cuokè.

2 Di me mmúnke í dò nkémɔaɔtenè dɛ kó diheì kɔbɛ metaummmè, dí puɔ mbɛ baɔwūɔtɔrè. Di me nyí nyie nku kpèti! Dè dòmmme kè di me ndòò?

3 Kù né di náammu di mmɔnnì ke tú, kù ténke í yóó bëti Kannahãä kɔbɛ, bë yóó naá ndidíintàrì ndi di kpéí nkè bë bɔkè naá ntimáti dindíintì ke di bɔ, kè di fié bë bɔkè.

4 Ti Yiè nKuyie ntɔnnì bë nkàké dìì mònñì dɛ kó tináaṇtì kédéè, kè bëe tiité yedabùò mbemou kénkuò.

5 Kè bëe yú deborè ke dò Bokimmu (dèè tu didabònkonni), ké dè fié ti Yiè nKuyie nyiwūɔ.

Sosuwee kumɛ

6 Kè Sosuwee cɔu mbenitibè kè bëe cíeté kékūñ mbá wè këtenkè bë ò duó nkè ké nkè te.

7 Sosuwee kpaa fòù dìì mònñì kè bë ntü nti Yiè nKuyie. Kòo kú kè bë nkpaá ke kù tū mbekótibè kpaa fòù dìì mònñì, bëè do yà tidietì ti Yiè nKuyie ndòò tì Isidayɛeribɛ cuokè.

8 Kè ti Yiè nKuyie nkóo tɔntì Sosuwee Nunni birɛ nyóó kú ke mɔkɛ yεbie ntækòùtè nè tεpíítè (110),

9 kékú kè bèe ò kūnné Timunati-Edesi, bè do totí kóò duó nkèè tenkè Efadaimmu tempë nyetärè ïnkè, Kaasi tārì kubakù cānku bíékè.

10 Kè bekótibè bembé kó kutõnkùu kú, kè kutõnkù pànkùu yènní, bè ténke í nyé ti Yiè nKuyie keyè ntidiètì kù do dòò tì Isidayeeeribe cuokè.

Isidayeeeribe do yetemè Kuyie

11 De mònnì kè Isidayeeeribee dòò ti Yiè nKuyie nyí dò dè, kékete kénfeu yebokè bè tu yè Baadibé,

12 kényete ti Yiè nKuyie mbé yembé do tū nkù, kùù bè dènnení Esibiti, kífíé yebokè, benítibè bè bo kèè tenkè kòbe do feu yè, kéninku ye ìlkè ke íinko ti Yiè nKuyie mmièke.

13 Bè do kù yóumu kénfeu Baadibé nè Asitaditeebé.

14 Kè ti Yiè nKuyie mmièke bè peikè kè kùu deite ku nòutè be ïnkè, kè befèèbè nkòrìní ke fekù be kpere kè be dootitobèe bè na. Bá bè níí nnà ke bè bàao.

15 Mudoò bè kòrì mòùù kó dimàà, kè ti Yiè nKuyie ndeite ku nòutè be ïnkè kéndònnè kù tì mbé nàkémè ke pàrikè. Kè bèe ta meyeñcaàrimè dièmè mièke.

16 Memmè kè ti Yiè nKuyie mbé duó mbébaatibè, kè bèe bè deeténè be dootitobè, bèè fèkù be kpere.

17 Isidayeeeribe me nyí nyie mbébaatibè kpeti, kénsoké ke feu yebokè ke ninku ye ìlkè, kébútinné dendé bàmbà mbé yembé do tū nkùù ce, bè ténke í nyie ti Yiè nKuyie nkuó be yembé do í yièmmè.

18 Kè ti Yiè nKuyie mbé duónní dìì mònnì obaatíwè kù nhò bonè o fòmmu mumou mièke, ke deerínè Isidayeeeribe be dootitobè. Mesémmè do õõ í nyóu mè bo pímmè ti Yiè nKuyie mbé dootitobè bè fénko dìì mònnì kè bè kuò.

19 Kè de kóo baatíwè ku dìì mònnì bèè wëte këta mëyei mmudøòrimù, kè dëe pëëté bë yëmbè kpere do dòmmè, kénfeu yëbokè ke ninku yë ìikè ke yë bàá. Bè í nyóu bë bo ndøorimè mëyei mbë yëmbè do døori mè.

Kuyie ndo yàákémè Isidayeeribe

20 De mònnì kè ti Yiè nKuyie mmiekè peike Isidayeeribe, kè kùu bëi nkë dò: Kubotí kuu ñkøbe mè ncàkemè mëtaummè n do yë mbë yëmbè n yë mèè kpéí, ke yete n kpëti.

21 Di mmònnì n ténke í yóó yóú kè bèè bëti kubotí bá kùmáà ibotí teì Sosuwee do kpaá ke í bëti ì kékú.

22 Nè de kó benítibè borime bë cuokè ti Yiè nKuyie ndo dò ké bë yàákemu kényà kè bë bo yete ku kpëti yoo bë bo ti yie mbë yëmbè do tì yiemmè.

23 Dëè do te kè ti Yiè nKuyie nyóu kè ibotí Sosuwee mu ndo í bëti ì kékú kè ì móbo bë cuokè. Kù í mbë bëti mëcää.

3

1 Nte ti Yiè nKuyie ndo yóu kè ìi botí móbo Isidayeeribe cuokè, kè kù bo bë yàáké, bëmbë kutõnkù pànkù këbe bëè do í këké mudoò bë ta dìì mònnì Kannahää kédoké mù.

2 Kù do dò kutõnkù pànkù këbe bëè mu nyí kòte dikpànnì bëè dì bëbíímu.

3 Fidisitëëbe kó yekpààtìyo yenùmmù këbe mbë kù do yóumè bëè tu Kannahää këbe bëmou nè Sidonibë nè Efiibë bëè bo Dimaa kó yetärë ìnkè kétuóté Baadi-Edimaa târì kétuókenè Deboo-Amati.

4 Kù do dò ké bë yàákemu, kényà ke nsà kè bë bo yie nkù do duó nkë Møyisii duó nyìì kuó bë yëmbè.

5 Mεmìmε kè Isidayεeribε mbonè Kannahãã kòbε nè Etiibε nè Amɔriibε nè Pedisiibε nè Ifiibε nè Sebusiibε.

6 Kè Isidayεeribεe túóké bε kó besapàmbè kέpuokε, kέ bε duó mbε kó besapàmbè kè bεe puokε, kè bεe fíé iwñõ bε bøkè.

KUYIE MBΕ DUÇNNÍMΕ BEBAATÍBΕ

Otinniyεedi

7 Kè Isidayεeribεe døò ti Yiè nKuyie nyí dó dè kέ kù yóu, kénfeu iwñõ yebøkè ke báá nsibøøtenkaanìi bε tu sì Baqdi nè Asedaa.

8 Kè ti Yiè nKuyie mmiékεe bε peikε kè kùu bε yóu, kè Mesopotamii kóo kpààtì Kusãã-Disataimmuu bε na kέ mbε baké yebie nyèni.

9 Kè bεe kuónnè ti Yiè nKuyie kè kùu bε duónní Kadεbu nantè Kenasi bire Otinniyεedi kòò bo bε dεeté.

10 Kè Kuyie nYaá nní nhò bonè, kòò mbaké Isidayεeribε, kékøte kédokénè Kusãã-Disataimmu, kè ti Yiè nKuyie nduó nkòò ò na.

11 Kè bε eì móbo mεomþpùmè miékε ke dò nyebie nsipísìnàà. Kè Kenasi bire Otinniyεedii kú.

Eudi

12 Kè Isidayεeribεe wëte kédøò ti Yiè nKuyie nyí dó dè kέ kùu duó nkè Møabu kóo kpààtì Ekunøø bo bε dokénè.

13 Kòò wënnénè Amɔniibε kou nè Amadesii kou kέ bεe do Isidayεeribε mudoò kέ bε na, kékietε Sedikoo.

14 Kòò mbε baké ke dò yebie ntepiítè nè yèni.

15 Dε kó difñnkúò kέ bεe kuónnè ti Yiè nKuyie nkè kùu bε duónní Keda bire Eudi kòò bo bε dεeté. Bensamεe botí kou do nwe kòò tu dicånkuri.

Kè Isidayeeribee ò duó ndàmpóò díítí kòò bo kate ke ì duó mMøabu koo kpààtì Ekunøo.

¹⁶ Kè Eudii duó nkè bëe ò má disiè menatimè mèdémè kpéri, kè di okùmè mmànnè métirì kó dikéè, kòò di yì o kpènténkpenkù youku, ke dáatí o yààtì.

¹⁷ Memmè ò kòtemè kéduú nyidiítí okpààtì Ekunøo. Ekunøo do tú oniticééwè nwe.

¹⁸ Wè ò duó ndìì mònnì dàmpóò díítí kedeè, kewéte kécíe mbëe do tøní de kó idíítí.

¹⁹ Bè tòòke dìì mònnì Kidikaadi, sitenkaanì yetárè kpesi borè, kòò bë yóu dëborè kewétení okpààtì borè kòò náké ke dò: Okpààtì m mòke tìmatì ntì tidé kpèti ke bo da náké.

Kòò kpààtì duó nkòò tòmbëe yè kè bë nkpaá bëdë

²⁰ ke kari muyaá nkó kudieku kùù do tú omáà kóku. Kè Eudi béinnè okpààtì ke dò: N tøní tìì náañti ti Yiè nKuyie nkuù tì nni nduønní a kpéí.

Kòò kpààtì íténi o kàri.

²¹ Kè Eudii pí ndisiè nè tecànkuò kékpatè kéküü o pounie.

²² Kè dìì taroo dimøu nè di bøø kè meküù ndì dàtinné, kè Euu yóu kè dì nkpaá okpààtì pøuti miëke.

²³ Ò yí memme kedeè kénye difønkúò kékpetínné kérpáá nkédeite tekpetíntè kéíté.

²⁴ Kòò kpààtì tòmbëe tuøkení kénye dibòrì kpetímè ke páké, kè bë yëmmè ndo nhokpààtì bo nyéñkúmu de miëke,

²⁵ Kè bë ncómmú kébaa okpààtì bo kpetémè bá ò í kpetíri, kè dëe bë di, kè bëe túóté tekpetíntè kékpeté kénssñ nhò ku ke duó ke cãanko.

²⁶ Bè do còmmú dìì mònnì ke baa okpààtì bo kpetémè, kè Eudi cokùmu ke pëëtë yetárè kó

sitenkaanì kë ta Seidaa tempë.

27-28 Ò tùòkoo dìì mònnì dëborè këheé ditâtëheù Efadaimmu tempë nyetârè ūnkè kë Isidayeeeribëe tûí nkòò bë nàké ke dò: Ti Yiè nKuyie ndi duómmu di dootitòbè Møabiibë, n tûnnenè!

Ô yî mëmme këniitë kë bëe ò tûnne kë bëe do Møabiibë kukó nSuditëë têpure, kë bë pî mbemou bá òmòù í sènté.

29 Dë yiè kë bëe kuø Møabiibë yedakperè nè yekômbò yembè tekâupípítë (10000) bë kóò mœù í kpaá bá òmáà wèè fòù.

30 Dë mònnì kë Møabiibëe bóútë Isidayeeeribë kë diheì móbo mëomùpùmè miékë ke dò nyebie nsipísini.

Sânkaa

31 Dë kó difõnkúò kë Anati bire Sânkaa cœuté Eudi, këkuø Fidisitëëbë sikousìkuò (600) nè tekâütë bë õò kûñ tè inààke ìì dùò ke múnke deeté Isidayeeeribë.

4

Deboraal nè Baaraki bë kó tináañti

1 Eudi ku dìì mònnì kë Isidayeeeribë wëte kédòò ti Yiè nKuyie nyí dò dë.

2 Kë kûñ bë duó nKannahãã kóo kpààtì Yamëë Asoo èì kou. Wèè baké Yabinni ãäpòmbè kòò yëtìrì tu Sisedaa kòò bo Adoseti-Koimmu.

3 Okpààtì Yabinni do mëkë sinaasëñ timátì kpesi sikousìwei (900) ndi, kénfëñko Isidayeeeribë ke dò yebie nsipísidé kë bëe kuónnè ti Yiè nKuyie.

4 Dë mònnì dë do sô nDeboraal Dapidëti pokù wèè nàá nKuyie mpäänáañti kë weè baké Isidayeeeribë.

5 Ò do bo mpuommu mamù yuu ndi Damaa nè Betëedi de saku, Efadaimmu târì ūnkè. Isidayeeeribë

do dè nkɔròo koò bekù bɛ kp̄eti. Kè dè mboní kɛ bɛɛ yú dè kó mupuommu ke dò Deborāa puommu.

⁶ Kè Deborāa yú diyiè marī Kedesi ēi kou Abinnɔammu bire Baaraki, Nefutadii botí kou, kóò nàké ke dò: Ti yiè nKuyie nyIsidayeεribe tū nkù da náá ké tú a p̄immú behãapòmbè Nefutadii nè Sabunɔō botí miɛke kɛ bɛ mbo tekɔupiítè (1000) kàa bɛ kòtēnè Tabɔɔ tārì.

⁷ Kù tu kuù yóó duó nkè Sisedaa wèè baké Yamεε ãapòmbè kòò íténi nè o naasẽ̄ nè o ãapòmbè kɛ bɛ di do mudoò kɛ kùu duó nkè dí bɛ na.

⁸ Kè Baarakii ténne Deborāa ke dò: Kàa bo n neinè n kɔtē, kàa me mbá n neinè n yí kɔri.

⁹ Kè Deborāa dò: M bo da neinè, a me nténke í yóó pétē disānni marī dè kó mudoò miɛke, ke yé nè onitipòkù borè nde ti Yiè nKuyie nyóó duómmè kɛ di na Sisedaa.

Mɛm̄me kɛ Deborāa neinè Baaraki kɛ bɛɛ kɔtē Kedesi.

¹⁰ Kòo tíí nNefutadii nè Sabunɔō botí kɔbɛ kɛ bɛnìtibɛ tekɔupítè (1000) ò neinè kɛ Deborāa múnkeè ò neinè.

¹¹ Ke sɔ̄ nhonìtì mɔ̄ù bo Kedesi borè Keniibɛ botí kou kòo yètìrì tu Ebɛɛ. Ó do yàtenèmu Keniibɛ tɔbɛ Obabu Moyiisi còkù yaàbí, kékɔtē kécónné o touku kéntókénè Sadanimmu tārì.

¹² Mɛm̄me kɛ Sisedaa keè Abinnɔammu bire Baaraki bomè Tabɔɔ tārì,

¹³ kétíí nho naasẽ̄ sikousìwe (900) nè o nìtibɛ Adoseti-Koimmu borè, kɛ bɛɛ nei kékɔtē Kisɔɔ kó mborè.

¹⁴ Dè mɔnnì kɛ Deborāa náké Baaraki ke dò: Báátí kékɔtē! Ti Yiè nKuyie nyóó da duómmu yíe nSisedaa, ti Yiè nKuyie nkuù da ni ku mómmɔnku.

Kè Baarakii neinè o nìtìbè tekouupííltè (10000) kè bèe cúté Tabao tārlì,

¹⁵ kédò bε dootitobè kè ti Yiè nKuyie nduó nkè bèe na Sisedaa nè o kòbe nè bε naasẽ, kè bèe bútínné kécoké, kè Sisedaa cúténí o naasãntè kécoké o naàcèi.

¹⁶ Kè Baaraki mbeti o dootitobè nè bε naasẽ kétuəkenè Adoseti Koimmu, kè bèe kuə Sisedaa kòbe bεməu, bá òməù í nsùó.

¹⁷ Kè Sisedaa ncooti ke kɔri Keniibε kou mɔù, bè tu wè Ebεε, o pokù Yaεeri cǐɛtè, ke yé Ebεedi cǐɛtè nè okpàatì Yamεε Asoo εì kou bε do naatimèmu.

¹⁸ Kè Yaεerii yenní kòò co kέbεi nkε dò: Ohãápὸnkótì tanní die! Tanní ke bá nyiɛkù.

Kòò taroo o tou miékε kòò ò dàtínné kuyààkù.

¹⁹ Kòò náké onitipòkù ke dò: M pā menie nkè n yá.

Kòò poote menaamiè nkó kudəukù kòò duó nkòò yá, kòò wëte kòò dàtínné kuyààkù.

²⁰ Kòò náké onitipòkù ke dò: Nkari dibòrì, kòò mɔù kòtení ke da beke ke tú: Òməù kòtení dienàà? A dò: Jò.

²¹ Sisedaa me ncèmmè ke òu kòò yé nkéduó kòò nuə ncëëke. Kòò nitipòkùu túóté dimàatòrì nè ditou kó febaafe, kέbánné kétóónko o borè kε fè baaké o yuu kédannenko kεtenkè kòò kú.

²² Kè Baarakii ntünní Sisedaa kétuəkení, kè Yaεerii yenní kòò náké ke dò: Kòtení kε n dá benke onìtì a wanti wè.

Kòò taroo ditou miékε ke s̄ nhò baaké Sisedaa yuu febaafe ke dànnnenè kεtenkè kòò duó ke ku.

²³ De yiè ndi Kuyie nduómmè kè Isidayεeribεε auté Yamεε Kannahãã kóo kpàatì.

24 Kè Isidayεεribεε bεti weti weti Kannahãã kóo kpààtì Yamεε kóò fẽnné kóò nìntε kékwo.

5

Deboraa nè Baaraki bè dentèmè Feyènfè

1 De yiè Deboraα nè Abinnøammu birε Baaraki kè bèε dentè fε nyènfè:

2 Isidayεεribε bá wè wãkémú mudoò kpéí,
bè duómμu bémáà páíí mudoò kpéí!
Sántenè ti Yiè nKuyie!

3 Díndi bεkpààtibè, díndi bèè bakέ,
kénténè mesàà!

N yóó dentèmu késántε ti Yiè nKuyie.

N yóó déúkùnnε ti Yiè nKuyie nyIsidayεεribε tū nkù nku.

4 Ti Yiè nKuyie nhα yèní dìì mònnì Edəmmu,
kε cùténí Seii tārì,
de mònnì ndi kεtenkè aámè,
kè yewetèe cóúnní meniε,
kè fetaafe diefèe cùténí tiwetì.

5 Kè yetārèe sāntè,
Ti Yiè nKuyie nyIsidayεεribε tū nkù kuù do bè bεnkε kumáà Sinaii, kù tùòkεnímè.

6 Anati bire Sānkaα do bo dìì mònnì,
nè Yayεεri kó dimònnì,
kè bεcièmbè ténkε í nkeri dihεì kó icε,
bè do kónnìmu.

7 Okpààtì ténkε do í bo dihεì,
wèè bakέ Isidayεεribε ò ténkε do í bo,
kénkémμúnè mí nDeboraa m bo buotémè,
kénáá nyIsidayεεribε yõ.

8 Isidayεεribε do õ nkε bè fié iwñõ yεbøkε,

mudoò muù pànkèe íté.

Dè mònnì kè Isidayeeeribè bo sikəupísìnàà (4000)
a báá yà dikpànnì yoo disiè bë cuokè.

⁹ N yèmmè naatinè bëè baké bë mbë Isidayeeeribè třrè,
nè bëè duó mbemáà mudoò kpéí.

Sàntenè ti Yiè nKuyie!

¹⁰ Díndi bëè dèkè sàmmarímúbè péíbè,
díndi bëè kàri tiyààtì ñinkè,

nè díndi bëè kérí ice miékè piëtenè ku!

¹¹ Bëè do mménie nkë niinko bë wüñ,
bë sàntímu ti Yiè nKuyie,
kù do dòò mèè sàà nyIsidayeeeribè kè bë tiekè dihèì.

¹² Debora, ente, ente!

Íté, íté! Dentè fækpàriyènfè.

Abinnøammu bire Baaraki íté kétò a daatì kékònnè.

¹³ Bëè kpaá kè bëè tünne bækperíbè

kè ti Yiè nKuyie nkobee tíí m borè nè dikɔmbùò kë
bo kòtè mudoò.

¹⁴ Kè Efadaimmu kó bækperíbè bo kubiriku,

a kó difɔnkúò Bensamée weè da tünko ke wënnè o
kòbe.

Makiidi botí kòbe bëè tu bækpààtìbè

kè Sabunøa kòbe tò fækpààtìpàtífè.

¹⁵ Kè Isakaa kpààtìbè neinè Debora,

kè bësombëe neinè Baaraki,

kè bë tünne kè bë kòtè kubiriku.

Dubenni botí kòbe bie í nyà bë bo tääté tì.

¹⁶ Dè dòmme kè di kpaá di naacënholò kë këmmú
iwüñ kuòmmè?

Dubenni botí kòbe do í yà bë bo tääté tì.

¹⁷ Kadaadi tempë nkobè bëè bo kukó nSuditëë diyiè
yìèní kèè bíékè bëmbe í nampë.

Danni kəbe í cùténi bε bàtòòbè ũnkè.
Asee kəbe í ìté bátòò commu dè,
bè dε mbo.

18 Sabunoo kəbe nè Nefutadii kəbe bεè yie nkε cínnε
bε bø
kε kòte mudoò.

19 Kannahãã kó bekpààtìbè domu Tannaki εì kəbe
mudoò,
bε mε nyí na kéhéí dèmarè yoo bεè pété idíítí.

20 Kè siwâã bε wënnénè kémbo tiwetì miεke ke
kpannènní Sisedaa.

21 Kukó nKisõ kó menékperímè mεè pñnténè ti
dootitøbè
kε bε kàúté.

Tí kétéñè ke bá nyïèkù.

22 Mεmìme sisëñ potémè yetàrè ketenkè,
kè si kpèètèe kè dammú.

23 Ti Yiè nKuyie ntõnnì béimmu ke tú:
Medosi εì bo yà!

Bèè bo be kó diheì miεke bε bo yà!

Kε yé bε í wënnémmè yekõmbò yembè dikpànnì.
Bè í tee nti Yiè nKuyie.

24 Benitipòbè miεke mesàà nní mbonè Keniibε botí
kou Ebëeri pokù Yaëeri.

Benitipòbè bεè bo titouti miεke,
bε miεke mesàà nní mbonè de kóo nitipòkù.

25 Sisedaa we mmøç mënies,
nkòò ò pã menaamiè nfekpààtìbòòfè miεke,
kòò ãnné menaamiè mboome koò duó.

26 Dε kó difõnkúò te nnòùtè febaafε,
tetetè dimàatòòrì,
kébaaké Sisedaa tempáákù ke dùùtε o yuu.

27 Kòò doroo kε duó kε cããnko ketenkè,
ò dε ndo kékú.

28 Kòò yõ nsíékéní tεbòtè,
kuyààkù fíè nkε nkuò nkε tú:
Ba nkpéí nte kòò sãntè òøtiní?
Dè dòmmε kε bε sεñ í konní mεcãã?
29 Kòò pobè bεè ciì kε bε nnáá nho yõ kε tú:
30 Bε bo mbè pòntemu kε eí kε totí tinεntì,
bε bo ntotí bεsapàmbè òməù məù yoo bεdεbè dεbè.
Bε bo nduó nSisedaa tiyààtì tìì tò nkε kp̄ë,
diyaàbòrì dìì kp̄ë nkε kòónté mèdémè
bε yóó di nduó nwèè na.

31 Sisedaa ku mèè botí,
Ti Yiè nKuyie nha yóú kàa dootitəbεè mε nkú,
nè bε di naati kε bε mmieti
kε dònnè diyiè õ nyetiní kε dòmmè.

Mεmìmε kε diheì m̄bo mεomìpùmè miεkε kε dò yεbie
nsipísìnàà.

6

Mandiyããbε f̄éñmmè Isidayεεribε

1 Kε Isidayεεribε yíé kédòò ti Yiè nKuyie nyí dó dè,
kε kùu duó nkε Mandiyããbε mbε f̄éñko kε dò yεbie
nyèyiekè.

2 Kε bε mbε f̄éñko mediè nkε bε cokù kε dekù
yεtárè kε taà titãdèntì nè itãfuɔ mmiekε.

3 Kε bε kùútí kε dèè Mandiyããbε nè Amadesiibε
nè diyiè yìèní kεè bíékε kəbε bεè kətení kε bε do.

4 Bè do ɔɔ báté be tenkè kékake be paa nde kétuəkenè Kasaa kápímmú be wūɔ: Inààke nè ipé nè sãmmarímùbè bá bè báá bè sùá mmùmamù.

5 Bè do ɔɔ íténí nè be wūɔ nyi kéntənè be touti kó tiyààti kénsü ke dò nfəcofe õ ndòmmè bá bè bá ndò nkéna kékaa nkédeè, kè bè báté dìì ei bëe dì pòn-te.

6 Kè Mandiyãâbëe dií nyIsidayeeeribë mesémmè mediè nkè bëe kuónnè ti Yiè nKuyie.

7 Isidayeeeribë kuónnè dìì mònnì ti Yiè nKuyie nkë tú kùu bë deeténè Mandiyãâbë.

8 Kè kùu tõnní ku pääññañtì náañtò məù kòo bë béinnè ke dò: Ti Yiè nKuyie ndi tū nkù tu kuù di dènnení Esibiti di do tú dë tidaatì.

9 Kè kuù di deeténè Esibiti këbe nè bëè kó dimàà do di fëñko, ke bë bëti ke di duó ndihëì.

10 Kë di náké ke tú: Dí nyé kë báá fíé Amədiibë di bo bëè cuokè be kó yëbokè. Di me nyí yie nku kpeti.

Kuyie nyëmmè Sedeɔɔ deeté Isidayeeeribë

11 Kè ti Yiè nKuyie ntõnnì kòtení Ofadaa è kénkari Abiesee botí kou məù bë tu wè Soasi paku mutie mamù yuu, kë de yiè nkóo dapàà nSedeɔɔ puoti o diitì kupèrìkù makù fiè, bë do ɔɔ ütí dë yëtebe, késorinè Mandiyãâbë.

12 Kòo nyóó daatení kényà ti Yiè nKuyie ntõnnì kë dìì ò béinnè ke dò: Ti Yiè nKuyie nda bommu fɔ nhokpàrìteu!

13 Kè Sedeɔɔ dì tènné ke dò: N yiè! N da báammu, kë ti Yiè nKuyie nti bonè, ba nkpéí nte kë məháárìmè miè nti tuòkùnì, tidiëtì ti yembè do ti náá ntìì kpéí nti kòte ke? Bè do ti nááammu ti Yiè nKuyie mbè dènnemè Esibiti. Ti Yiè nKuyie nti dootóomu, deè te kë Mandiyãâbë ti na.

14 Kè ti Yiè nKuyie nwëëte o bíékè kóò nàké ke dò: Kòte nè muwërimú a mòke mù kédëeté Isidayeereibë Mandiyääbe nou miëke. Míi da tüß.

15 Kè Sedeëë dì tèñné ke dò: N Yiè n da báammu, n kó kunaàmùnkù kuù tu ku sámþókù Manansee naàmùntì miëke, kè míi wëte ke tú teyäätè, m bo yíme kédëeté Isidayeereibë.

16 Kè ti Yiè nKuyie nhò tèñné ke dò: N yó nda bonèmu kàa poté Mandiyääbe kè dè ndo nhá poté onìtì òmáà.

17 Kè Sedeëë dò: N Yiè nKuyie nkàa m bonèmu m bënké kè m banté ke dò nfëë n nàánnè.

18 Nkpaá die nkè n wëtenèní dipännì n dò ke da pã dì.

Kè ti Yiè nKuyie ndò: N yó nkpaámu kàa wëtenèní.

19 Kè Sedeëë kòte ke pí ndibòserì, kékua kébénné, kéwaá mmuyuo ncìdóòbè sipísítäätì, kédòò pëë ò í nkwořenè mutie mùù muuti, kétuóté imaa nkéánné temómmuyáátè miëke, kéánné mekümmè dibuu, kétò kékotenè mutie yuu keduá nKuyie ntönnì.

20 Kè dìi ò nàké ke dò: Kòte kédáá nyimaa ndipèri dìi nyïnkè, kéyoore mekümmè i ïnkè.

Kè Sedeëë me ndòò.

21 Kè ti Yiè nKuyie ntönnì youte kupààti dì do tò kù kékááké imaa nnè pëë, kè muhää nyenní dipèri ké dè còúté. Kè Sedeëë móntóo ti Yiè nKuyie ntönnì.

22 De mònnì ndi Sedeëë bantémè ke dò nti Yiè nKuyie ntönnì ndi, kékua nkò ke dò: Áú! Ti Yiè Kuyie mmeyei mbá n tuøkení m mè nyàmè a tönnì dò?

23 Kè ti Yiè nKuyie ndò: A bá nyïëkù! A kõmìbùòtì bá nduò, a í yóó kú.

24 Kè Sedeõõ maá diwũõtònnì dëborè ti Yiè nKuyie nké dì yu ke dò: Ti Yiè nKuyie ndeì iyñèke. De kó diwũõtònnì kpaá bomu Ofidaa Abiesee eì miëke.

Sedeõõ pòntemè dibò Baadi wũõtònnì

25 De kó keyènkè kè ti Yiè nKuyie nnáké Sedeõõ ke dò: Túóté a cice kó dinaadaà dìì mòke yebie nyèyiekè, képönte a cice bò Baadi wũõtònnì kékõõ kutewuo nkùù còmmú di také.

26 Kàa dèè á m maá n kpéri de kó ditennì ñinkè, kétuóté kutewuo nha kõõ kù kó ideí kétotìnne, ké n kuø feñààfè kétuø.

27 Kè Sedeõõ waá mbetõmbè têpíítè bëè yóó ò teennè mutõmmú ti Yiè nKuyie nyé nwèe pí mmù. Kè bëè mù pí nkøyènkè ke yé ò do démè o cïëtè kòbe nè diheì kòbe.

28 Kè dèè wenté kè diheì kòbeeyà Baadi wũõtònnì pòntemè kè kutewuo nkõõ, kè bë maá diwũõtònnì terì de ñinkè, ke kùø feñààfè ke tùø ndi ñinkè.

29 Kè bë mbékú békú bëtobè wèè dòò me kó kubotí. Kè bëè bë náké ke dò: Sedeõõ nwe.

30 Kè bëè náké Soasi Sedeõõ cice ke dò: Ti duó nha koo dapàà nké tí ò kùø, ò pùø mmèè kpéí mBaadi wũõtònnì ke kõõ o tewuo.

31 Kè Soasii bë tènné ke dò: Díi bo kpa mBaadi kpànnàa? Díi bo peite o pèlìa? Kè wèè kpa mBaadi kpànnì dè báá ò wenté. Kè Baadi cénke tú Baadi nwe weè yóó kpa nho kpànnì, bë pòntè weè kó diwũõtònnì.

32 De yiè ndi bë yumè Sedeõõ ke dò Yedubaadi (dèè tu Baadii peite). Bë do ò yu de kó diyètìrì o cice do bëi ntìì náañti kpéí nké ke dò: Baadii kpa nho kpànnì bë pòntè wèè wũõtònnì.

Sedeõõ bekemè Kuyie mmëbënkùmè

33 Kè Mandiyããbè nè Amadesiibè nè diyiè yìèní kèè bíékè kòbè kè bèe tíí nkésenté Suditëë kébátè Sisedeedi biriku.

34 Kè ti Yiè nKuyie nYaá mpíe nSedeõõ kòo kónné ditâtëheù kéyú Abiesee naàmùnkù kòbè ké bè bo ò neinè,

35 kétõ nkè bèe náké Manansee kòbè kè bëë kótení, kòo tõ mbetobè Aseé nè Sabunø nè Nefutadii naàmùntì miekè, kè benítibèe yenní ké bè wënnénè.

36 Kè Sedeõõ náké ti Yiè nKuyie nkè dò: Ti Yiè nKuyie nkè fôõ bái nkè tú a yóó dëeté Isidayeereibè nè nòùtè,

37 n yóó yenné m pecìti nti kuyié, kè dè wenniní kè tiù máà bùútè, kè kuyié waánnì m banté ke dò nha mènke dó ké bè dëeté nè mîi kó tenòùtè, kéndònnè a ti béimmè.

38 Kè dëe wenté kè Sedeõõ kóte kénsõ ndè me ndòò, kòo kouté tipecìti kéníútè menie mmèè mántè kè mèe yé képíe ndibuu.

39 Kòo náké ti Yiè nKuyie nkè dò: Ti Yiè nKuyie nha miekè bá m peike, kuce mesomme mmèe n yóó yíé ké da bekemè, n yóó wëte ke yíé yennému tipecìti, di mmànnì n dó këtenkè këè bùútè kè ti nwaánnì.

40 Kè ti Yiè nKuyie ndòò Sedeõõ kù beke ti, kè dè nwenniní kè këtenkè bùútè ke fité kè tipecìti máà waánnì.

7

Sedeõõ kòtemè mudoò nè benítibè sikousítäati

1 Kè dè nkpaá uu kè Sedeõõ, bè tu wè Yedubaaadi, kòo báátinè o ããpòmbè bëmou kébátè Adodi bintë

borè, kè Mandiyããbe mε ntó báté kubakù cãnku bíékè Môdee târì bíékè kubiriku miékè.

² Kè ti Yiè nKuyie nnáké Sedeõõ ke dò: A nítibè sũnè m bo duómmè kè dí na Mandiyããbe, kè n duó nkè di bè na, Isidayeeeribe bo na késânté bemáà ke dò bëè bë na nè bë kó muwërimú, kécouté disânni dìì na ntú n kpéri.

³ Á náké a nítibè ke tú n yë nkè kufñwaá mbo wè, kòo kõmìbùòtì duò, wèè kò nho cîstè.

Kè Sedeõõ tì bëi nkè benítibè sikouupípísìdè nè sikousìdè (22000) wëte, kè bë nkpaá tekouupípítè (10000).

⁴ Kè ti Yiè nKuyie nnáké Sedeõõ ke dò a nítibè kpaá súmu, tannè be kukó nkè m bë nda bate, kë da náké bëè yóó da neinè nè bëè yóó nkpaá.

⁵ Kè Sedeõõ bë tanné kukó nkè ti Yiè nKuyie nhò náké ke dò: Bëè bo nkèì menie nnè bë nou ke yô nhá bë bâte, kébate bëè bo nínkú késinné kényõnnè bë nò.

⁶ Kè benítibè sikousítäati (300) bëè nkèinè bë nou ke yô, kè besombëe nínkú kényõnnè bë nò.

⁷ Kè ti Yiè nKuyie nnáké Sedeõõ ke dò: Bëè nínkú ke yônnè bë nò bëè kûñ mbe céï, sikou sitäati (300) bëè kèlnè bë nou ke yô, fñ nnè bë díi yóó kôte mudoò kè n dí deeté kéduó nkè dí na Mandiyããbe.

⁸ Kè Sedeõõ duó nkè bëè cuó bë diitì nè bë tâtëhe, kòo duó nkè bëè kûñ mbe céï, kòo nkpaánè benítibè sikousítäati (300).

Kè Mandiyããbe mε mbáté de fûjò kubiriku ke kari.

Kuyie mbenkë mè Sedeõõ ò yóó namè o dootitòbè

⁹ De kó keyènkè kè ti Yiè nKuyie nnáké Sedeõõ ke dò: Íté kékôte kedo Mandiyããbe m bë nda duómmu.

10 Kàa mε nyí dàátí ke bo kóte ké bè do, á neinè a kóo tõntì Pudaa kè di kóte.

11 Kàa keè bè nàá ntì de bíékè, de mònnì kémooté dikɔmìbùò, ke né kóte ké bè do.

Ké Sedeɔɔ nεinè o kóo tõntì kè bèe kóte Mandiyãäbe karì dìì tòkéní.

12 Ké Mandiyãäbe nè Amadesiibè nè diyìe yìènì kèè bíékè kóbe kè bè pité kubiriku ke sū ke mānnè fecofè bá yòyóbè í dò nkéna kékaa nkédeè, ke mènke sū ke dònne dàmèèri nùù kó mubirimú.

13 Bè tòòkoo dìì mònnì kénss nhòmòù nàá nho népo tidøuñti ke tú: N duó tidøuñti ntì kè dè dò mpéé mòù birimúnì ditárì ũnkè, ke bòtè kutouku makù kè kù do ke kòñté kónté.

14 Kòo népoo ò nàké ke dò: Isidayeereibè kou Soasi birè Sedeɔɔ kó disiè ndi, Kuyie ntì ãnné o nou miékè nké tínti nè ti kó difñnni dimøu.

15 Ké Sedeɔɔ keè tidøuñti nè ti benkú mù, kéninkú késinnóo ketenkè, kédøunnè ti Yiè nKuyie mmutɔmmú, kédeè kewëtení Isidayeereibè bátè dè, kérpiékké ke dò: Báátínè ti Yiè nKuyie ndi duómmu Mandiyãäbe.

Kuyie nkpmamme Sedeɔɔ kpéí

16 Dè kó dimønnì kòo toté benítibè sikousítãati (300) sinsi yetřrè yetãati, képií mbá wè ditâtëheù nè defitíre nè de díùù,

17 kédeè ké bè nàké ke dò: Dí nni nwúó nké n tòòkè bë karì ke dòòmè, dí më ndòò.

18 Mí nnè n kó ditñnni kë ti eé dìì mònnì yetâtëhe di múnke eé kékfité bë karì, kémpíékkù ke tú: Ti Yiè nKuyie nnè Sedeɔɔ bëè na.

19 Sedeɔɔ nè o nìtibè kë bè ntuòkòo Mandiyãäbe karì kë keyènkè dò kétoté ke cuokè, kë bë bo ke ceeri bëè båa bë karì. Kë bëe eé yetâtëhe këpønte bë fitídó.

20 Kè yetírè teyè yèdéè mε ndòò kéntø bε fitíyì nè sinou cånkusì, kε tø yetätehe siyoú, kε pïñkù ke tú: Ti Yiè nKuyie nnè Sedeññ bεè na!

21 Bá wè kòò còmmú o kó mefiè, kè bëe cëtinne bε karì, kè bëe nkuò ndε mieke kε cokù.

22 Kè benítibè sikousítäati (300) ncómmú ke eu yetätehe kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Mandiyäabε nkòù bætobè bε karì dimou mieke. Kè dè nyóó dentenè bëe kpaá kè bëe coké kétuøke Beti-Ita kénwetí Sededaa ke yàa tuøkenè Abedi-Meodaa εì dìi tòkénè Tabaa.

23 Kè bëe yú Isidayeecribe səmbε Nefutadii naàmùnkù kòbe nè Asee kòku nè Manansee kòku kë bëe kòtení kébeti Mandiyäabε.

24 Kè Sedeññ tɔ nkè bëe náké Efadaimmu tārì kòbe ke dò: Cúténèní mècää nkéniüté kébaa mènìe ntèpure kétuóté Suditëë kétuøkenè Beti-Badaa.

Mèmme kè Efadaimmu kòbe bëmou kòte kébaa kukó nSuditëë kétuøkenè Beti-Badaa,

25 kérí mMandiyäabε kpààtibè bëdë Odèbu nè Sèbu kékua Odèbu tārì také kékua Sèbu dinàà bë tú dì Sèbu nàà di také, késsoäté kembeti Mandiyäabε, kétønní Odèbu nè Sèbu bë yø késénténèní Suditëë, kë yè duó nSedeññ.

8

Efadaimmu kòbe yèmmè càràrèmè

1 Dε mònñì kè Efadaimmu kòbees beke Sedeññ ke dò: Dè yímè kàa í ti yu kè ti bo da teennè mudoò, kε kòte amáà ke dokénè Mandiyäabε?

Kè bë nhò kpànnè mediè.

2 Kè Sedeññ bë tèñhé ke dò: N dòò dè báá na kétuøke di kpere. Díndi Efadaimmu kòbe di dòò dè pëëtému ti dòò dè tínti Abiesee naàmùnkù kòbe.

3 Kuyie nhãnné díi nōu miéké Mandiyãábe kpààtibè Odèbu nè Sebu kè di bè pí, n né dòò ba kè dè pëëté memmè.

Sedeõõ ti mbéi nkè Efadaimmu kòbe miéké do.

Sedeõõ domè Sudit   diyi   y  n   k   b  k   k  be

4 Sedeõõ nè o n  tib   sik  usit  ati (300) k   b  e tu  ke Sudit  , k  o s  nt   ke s   mb   òu, ke me mbaa ns  k   ke b  ti be dootit  b  ,

5 k  tu  ke Suk  ti ´i k   Sedeõõ n  k   de k   dihe   k  be ke d  : P  n   n n  tib   mudi   b   òumu, m bet   Mandiyãábe kp  tib   mb  , Seba n   Sadimuna.

6 K   dihe   k   b  k  tib  e ò t  n  n   ke d  : Ti di p   mudi   ba nk  pé  ? A namu Seba n   Sadimuna ke d      ?

7 K   Sedeõõ b   t  n  n   ke d  : Ti Yi   nKuyie mbo n du   nd  i m  nn   Seba n   Sadimuna m bo di puot  n   dikp  k   k   tipot  , k   d   y  r   ipo.

8 K   Sedeõõ ít   d  bor   k  k  te Penniy  edi, k   b   m  o ò b  a do m  o m       bot   Suk  ti ´i k  be, k   b  e ò t  n  n   b  t  b  e b  q   do ò t  n  n   t  .

9 K   Sedeõõ b   n  k   ke d  : K   n na n dootit  b   ke k  ntin   n y  o   p  nt  mu dihe   k   ditou kper   dii.

10 Seba n   Sadimuna b   do bo Kaadik  odi nwe, n   b  h      p  mb   tek  up  p  i  t   n   sik  up  s  n  um   (15000), ke y   b   do k  u  m   diyi   y  n   k   b  k   k   b  h      p  mb   tek  up  k  ut   n   sik  up  p  s  d   (120000) k   b  e   ns  u  .

11 K   Sedeõõ t  n  ne b  n  ac  mb   keri f       c  l  f   f       y  n   N  ba n   Yokoa diyi   y  n   k   b  k  , k  do o dootit  b   ke s   mb   y  mm   d   mb   s  ri k  o   m  u   i y  o   b   y  .

12 Mandiy  a kp  tib   b  d   Seba n   Sadimuna k   b  e cok  . K   Sedeõõ be b  ti k  p   nk   b  e na b  h      p  mb   b  m  u k   b   aut  .

13 Kè Sedeõõ nkũntiní mudoò kéyènní Edesi tennì,

14 képĩ nSukøti kóo dapàà mmøù kòò beke kòò ò wàri bekpààtibè nè bëheikènkótibè yètè kè bë mbo sipísìyiekè nè bëyiekè.

15 De kó difõnkúò kè Sedeõõ kòte kéyà Sukøti èì kòbe ké bë beke ke dò: Di kpaá yé di sòò n sàámmè ke tú n namu Seba nè Sadimuna ke dèè, ke tú n nìtibè ðu kè di bë pã mudià? M me ndi tønímu Seba nè Sadimuna.

16 Memìmè ò tùótémè dikpáà kó tipotì nè ipo këpuotínè Sukøti èì kó bekötibè,

17 këdeè këpønte Penniyeeedi èì kó ditou kperì, kékua de kó dihè kòbe.

18 De kó difõnkúò kè Sedeõõ beké Seba nè Sadimuna ke dò: Di do kùo bëè nìtibè Tabøo bë do dòmmè? Kè bëè ò tèñné ke dò: Bè do da dònnèmu ke dò nyikpààtibí.

19 Kè Sedeõõ bë tèñné ke dò: N tebií nsi ti yõ òmáà, këdeè kébèi nké dò: Ti Yìè nKuyie mbomu kè m pàrikè nè ku yètìrì ke tú kè di do mbè yóu kè bë nfòù n na bá ndi kùo.

20 Ô bëi memìmè këdeè këpèi nho kóo po Yetee ke dò: A pĩ mba? Kuò bë!

Odapàà mmè nyí ndàátí ò do kpaá bëmmu. Kè deè nte kòò yøte.

21 Seba nè Sadimuna kè bëè náké Sedeõõ ke dò: Ti kuø a mómmuø, bá wè nè o kó dikõmbùò ndi.

Kè Sedeõõ íté ké bë kùo kétuóté be yòyóbè do dùukú tiì sãti.

Sedeõõ yetemè tikpàti

22 Kè Isidayeebibee náké Sedeõõ ke dò: Fõò yó nti baké, a kó difõnkúò kàa biree sooté ké nti baké,

kàa yaàbirëe sɔɔté ké nti baké. Fôò ti deeténè Mandiyãäbe.

23 Kè Sedeõõ bè tèñné ke dò: N yí yó ndi baké, m birë me nyí yó ndi baké ti Yiè nKuyie nkuù yó ndi baké.

24 De kó difõnkúò ké bè nàké ke dò: N yóó di mao dèmarè nde, bá wè di miëke ò m pã mumámáá ntinentì di eíní tì miëke.

Isimayeeeribe do moké desoømámánnè nde. Be kó meborime do mme.

25 Kè bëe yienko ke dò: Ti bo dè nda pã. Kè bëe pité kuyàákù ketenké kéndei bè eí ntìi nentì miëke mumámáá mùmáà mùmáà, ke døunko ku ñinkè.

26 Desoømámánnè bè ò pãmmú dè, de kó kucéékkù do bo cidóòbè sipísidé ndi, kè bëe yíé kóò pãmmú yetootõre nè tiyaàsààtì tiwñõtì, Mandiyãäbe kpàatìbè do daati tì nè tisâtì yòyóbè do duuku tì.

27 Kè Sedeõõ túóté de kó mesoø nkédøònè tetenkaanitè ké tè cònné Ofidaa o eí miëke, kè Isidayeeeribe mbáá nde kó tetenkaanitè kè tèe naá ndidifintârì Sedeõõ nè o cîëtè kòbe kpéí.

28 Mëmìme Isidayeeeribe namè Mandiyãäbe, ké bëe bø mbá bë ténke í nna ke ité, kè Isidayeeeribe eí móbo meomìpùmè miëke ke dò yëbie nsipísìnàà, Sedeõõ fòmmu mumoù miëke.

29 De kó difõnkúò kè Soasi birë Yedubaadi kò nkémbo o cîëtè.

30 Sedeõõ do moké initidabí sipísìyiekè ndi ò peitémè, o pobè do í sénní.

31 Kòo pocënnì dìi bo Sisemmu kè dìi ò peité denitidabirë kòo dè yu ke dò: Abimedeki.

32 Soasi biré Sedeõõ do kótému mèdiè nkè mèborime nhò naati kòò yàa kúnè, kè bëe ò kùnné o cice Soasi fôti, Ofidaa Abiesee tempè mmièke.

Isidayeeeribe wëte ke domè

33 Sedeõõ ku dìì mònnì kè Isidayeeeribee wëte kékíé yëbokè Baadibe kétúóté dibòò Baadi Bediti kédòò bë kó kuyie.

34 Isidayeeeribe ténke í ndenniní ti Yiè nKuyie nkpéí kùù do bë deeténè be dootitobè bëè bë fité.

35 Bè ténke í ndaké Yedubaadi Sedeõõ cîëtè kpéí, ò do bë dòò mèè sàà ndo dò mbè ndakemu te kpéí.

9

Bè pîrñmè Abimedeki tikpàti Sisemmu

1 Kè Yedubaadi biré Abimedekii kôte Sisemmu o mannikù kénáké o yô tâbè kó kunamunkù kumou kë dò:

2 Bekénè Sisemmu èì kó bekótibè ke dò; Bè dò Yedubaadi bí sipisiyiekè bo mbè bakémàà, kè bë dò onìti òmáà bo mbè bakémè? Bè né báá yë n tumè bë cîëtè kou nwe!

3 Kè bëe kôte ké tì nàké Sisemmu èì kó bekótibè kë bëe tâaté Abimedeki ò tu mèè kpéí mbe kou.

4 Kè bëe deite Baadi-Bediti kó idíítí mièke medítibii nsipisiyiekè kóò duó, nkòò túóté de kó idíítí kényietí benititetibè nè becièmbè kë bëe ò neinè.

5 Kè bëe kôte Ofidaa o cice Yedubaadi cîëtè, kékúo o bí sipisiyiekè dimònnì dimáà mièke, kòò sámþóù Yotammu weè máà na késori kényenté.

6 Sisemmu èì kó bekótibè nè diheì kôbe nè Beti-Midoo kôbe kë bëe tûí nkékôte Sisemmu kó mutie borè ditârì còmmú dè, bë de mpî nhAbimedeki tikpàti.

Yotammu kó dináañhāntiri

⁷ Yotammu tì kèè dìì mònnì kédéké Karisimmu tārì, képříké nè o wérímú mumou ke dò: Sisemmu èì kəbe, n kénténè kè Kuyie ndí kénté!

⁸ Detie ndeè do yē ndè dò okpààtì, kénáké odifíè ke dò: Á nti baké.

⁹ Kè odifíè dè těnné ke dò: M bo yóu m bo mpeímè yεbe kè bë diinè mækùò yebokè nè benítibè dè dómè, kékate kéntú m baké detiennaà?

¹⁰ Kè detie nnáké fikiè ke dò: F᷑ nní nti baké!

¹¹ Kè fikiè dè těnné ke dò: M bo yóu m bo mpeímè yεbe yèè wèèti kékate kéntú m baké detiennaà?

¹² Kè dèè sooté kénáké fínyī ke dò: F᷑ ntū nní nti baké.

¹³ Kè fínyī dè těnné ke dò: M bo yóu m bo mpeímè yεbe menaà kpεye yebokè nè benítibè dè dómè, kékate kéntú m baké detiennaà?

¹⁴ Kè detie nyóu kewenné kénáké tipotì ke dò: F᷑ nni nti baké!

¹⁵ Kè tipotì dè těnné ke dò: Kè di mènke dómu m bo ntumè di koo kpààtì kotenèní kéndíéké n kó medéè. Kè di me nyete muhää mbo yènní m miéké ké di cōu nketaunné detie ndierè ditarì Dimaa kpεre.

¹⁶ Kè Yotammu nsaké o náaàntì kébéi nke dò: Díndi tá? Di yèmmé í di bekùnè di pírmé Abimedeki tikpàtàà? Di dòò dè Yedubaadi cíetè dè wennimaà? Ò di dòò mèè sàà ndi me nhò yietáà?

¹⁷ N cice do cínné o buu ndi kékpa ndi kpéí nke di deeté nè Mandiyääbe.

¹⁸ Kè di né ité yíe nke dokùnè o cíetè ke kùo o bí sipisiyiekè dimonnì dímáà ke pí nho pocembire Abimedeki tikpàtì ò tu mèè kpéí ndi kou.

19 Kè di yèmmè í di bekùnnè di dòò dè Yedubaadi nè o cîëtè de kpéí ndí yà Abimedeki kó mesàà nkòò yà di kɔmè.

20 Kè meè dəkε Abimedekii tuɔ nSisemmu εì kɔbε nè Beti-Midoo kɔbε muhāā nkè bè múnkeε ò tùɔ mmuhāā.

21 Dε kó difɔnkúò kè Yotammuu coké kékote kénṣɔri Bedaa, ò do dé o tebite Abimedeki nwe.

Sisemmu kɔbε yetεmε Abimedeki kpεti

22 Mεmme kè Abimedeki mbaké Isidayεeribε kε dò yεbie nyɛtāati.

23 Dε kó difɔnkúò kè Kuyie nduɔnní mεyɛmmè mèè bo nte kè Sisemmu εì kó békotibè nè Abimedeki kè bεε sñntε, mεmme kè bεε yetε Abimedeki kpεti.

24 Yedubaadi bí sipisiyiekε Abimedeki do kùɔ i kó kusñkù kuù ò tùòkεní wenwe nè Sisemmu εì kɔbε. Kε yé bεè do ò teennɛmè kòò bε kùɔ.

25 Mεmme kè Sisemmu εì kɔbεε sɔri kέhoo mbenitibè ditāri ĩnkε kε bε ndimmù bεè pεnkù deborè kε fekù bε kpεre kè Abimedekii tì kεè.

26 Diyiè mari kè Ebεεdi bire Kaadi tuɔkení Sisemmu kε neínè o tebií. Kè Sisemmu εì kɔbε bεmou ò duó mbε yɛmmè,

27 kénkūɔtì be paa, kétɔñ fínyí kó yεbe, bε dòòrinè yè menaà, kε yé niú kédøò dibanni, kékote be kó dibøò tou kényo nkε yò nkε sáá nhAbimedeki.

28 Dε mònni kè Ebεεdi bire Kaadi bε beke kε dò: Abimedeki tu we kε weé bo mbaké Sisemmu kε tì ò bùó? Yedubaadi bire nè o ãapɔnkötì Sebuudi bεè dò nkémbúó, Amɔɔ εì kɔbε bεè te Sisemmu, tì bo nhò bùó ba nkpéí?

29 Kè Ebεεri bire Kaarii sɔɔtε ke dò: Kè Sisemmu εì kɔbε do bo yie nké n tñnnε n na mbø nhAbimedeki,

n na nhò nàké ke dò: Fô nnè a ããpòmbè báátinè kè ti kpa!

³⁰ Sebuudi weè do tú de kó diheì kóo kùmàndáà, kékèè Ebëedi bire Kaadi nàá ntì kè dèè ò yonke.

³¹ Kòò tõ mbenítibè disjòrì kè bëe náké Abimedeki Ebëedi bire Kaadi tûòkenímè ke sukii benítibè kè bë bo ò bo.

³² Kòò yíé kòò nùù dò nè de kpéí nwèe íté keyènkè nè o kó benítibè kékòte dikpàà kénhoke.

³³ Kè bëe pike yè dikünweñni sèì kedo diheì, kè bë yènní ke bo ò dokénè wèe bë dò ò dómè.

³⁴ Memmè Abimedeki nè o kòbe kè bëe íté keyènkè kétoté yetírè yènàà, kékòte kénhoke ke tókénè Sisemmu.

³⁵ Ebëedi bire Kaadi yènní dìì mònnì nè o kòbe, ke cómmòò diheì kó dibòrì, Abimedeki nè o kòbe kè bëe ootení.

³⁶ Kaadi yà dìì mònnì ditínnì kénáké Sebuudi ke dò: Dihãápontínnì marì dìì cutiní ditarì kè Sebuudii ò tènné ke dò: Ditarì fènkù nku a wúómmè ke tú benítibè.

³⁷ Kè Kaadi nyetíróo ke tú, benítibè mbë kè bë cutiní ditarì kè betobè kériní Muboatie mbíékè.

³⁸ Kè Sebuudii ò tènné ke dò: Fô ba do náá nké tú Abimedeki tu we kè weè bo nti bakáà? A do sènkèrì wè weè tûòkení nè o nitibè. Kòte kóò dokénè.

³⁹ Memmè kè Kaadi báátí keniitè Sisemmu èì kòbe kè bë bo dokénè Abimedeki.

⁴⁰ Kè Abimedeki mbë bëtì kè bëe coké kòò mbë kòutì ke bií kââ ndihéì kó dibòrì.

⁴¹ Memmè kòò mbo Aduma kè Sebuudi bëti Kaadi nè o kòbe bá bë í nna kémbo Sisemmu.

⁴² Kè dëè wenté kè Sisemmu èì kòbe yè ke bo dokénè Abimedeki.

43 Kòò tì kèè kétúóté o nítibè ké bè toté yëtirè yëtäati kë bëe kòte kénhoke, kë bè nyetiní diheì kë bëe bë poté.

44 Abimedeki nè o kòbe kë bëe cärike kébaa diheì kó dibòri kë yëtirè teyè yëdée yëè kpaá, kë yenyé me ntó puotì dikpáà kòbe ke kòù.

45 Kë Abimedeki ntüü kénkuuri diheì kë di pòntè páíí kékua di nítibè, kédeè kë dì yaá mukákúó.

46 Mikidadi Sisemmu èì kòbe tì kèè dìì mònñi kékate kéta dibòò Èdi-Bediti tädénkù.

47 Kë bëe náké Abimedeki Mikidadi-Sisemmu èì kòbe tiímmè deboré.

48 Kòò túóté o pïëtè kédeke Sadimoo târì, kékõú kudou kébuuté, kénáké o nítibè ke dò: Dòònè n dòòmè.

49 Bá wè kòò kékõú kudou kébuuté kóò tûnne kë bëe kòte kë i còú mbè bo kùù tädénkù kécóu nké dèc còúté bëe bo de mieke. Bë bo ntùòkè tekoupíítè (1000), benitidaabè nè benitipòbè.

Abimedeki kumè

50 De kó difònkúò kë Abimedekii kòte kedo Tebesi èì kòbe kë bë na kë dì fiète.

51 Ditou kperì marì dìì do bo de kó diheì cuokè, ke mummu kë bëe di kpetínné kédeke kudànkù, benítibè bëmou, bëheikènkótibè nè benitidaabè nè benitipòbè.

52 Kë Abimedekii kòtoo ke bo bë pi, kétóónko ditou kó dibòri boré ke bo dì còú.

53 Dendé onitipòkù mòù bënténímè dinàà kébóté o yuu këpønte.

54 Memmè Abimedeki péimmè odapàà nwèè tò o kpàrinentì ke dò: Kpaté a siè kë n kuò bë yàà bo nnáá nke tú onitipòkù weè n kùo.

Kòò kóo tântiù ò kükü disiè kòò kú.

55 Isidayeereibε yà dìì mònnì Abimedeki kumè bá wè kòò kò nho cǐëtè.

56 Memmε Kuyie nyietímè Abimedeki meyei nhò dòòmè o cice ke kùo o tebíi sipisiyiekè.

57 Sisemmu εì kòbe kó kuyonku kpéí ndo te kè bεe yà meyei nYedubaadi birε Yotammu do yε mmèè yóó bε tùòkènì, demou kε dèe bε tùòkènì.

10

Todaa

1 Abimedeki ku dìì mònnì kε Pua birε Todaa, Dodo yaàbirε weè ò cɔuté kédæsté Isidayeereibε. Todaa do tú Isakaa naàmùnkù kou nwe ke bo Samii Efadaimmu tārì īnkè.

2 Kòò nni Isidayeereibε ke dò yεbie nsipísìdε nè yètāñti kékú kε bεe ò kūnné Samii.

Yaii

3 De kó difɔnkúò kε Yaii Kadaadi εì kouu ò cɔuté kémbaké Isidayeereibε ke dò yεbie nsipísìdε nè yèdèè,

4 kémmeke initidabí sipísítāñti kε ì dèkù sāmmarímubε sipísítāñti ke məke yεhekε sipísítāñti Kadaadi tenkε miεke. Bε kpaá yu de kó yεhekε nè yíenní ke tú Yaii ekési nsi.

5 Kòo kú kε bεe ò kūnné Kamənni.

Aməniibε domè Isidayeereibε mudoò

6 Kε Isidayeereibε wεte kédəò ti Yiè nKuyie nyí dò dè, kéfíé yεbəkε Baadibε nè Asitaditeebε nè Sidii kòbe kpεye nè Sidoniibε kpεye nè Məabiibε kpεye nè Aməniibε kpεye nè Fidisitēbε kpεye, kέyóu ti Yiè nKuyie mbá bε ténke í nkù tū.

7 Kε ti Yiè nKuyie mmieke bε peikε, kε kùu bε ãnné Fidisitēbε nè Aməniibε nou miεke,

8 kétúóté de kó dimànnì kétuəkenè yεbie ntεpíítè nè yèni kè bè nféñuko Isidayεeribε, bèè kó dimàà bo kukó nSuditēē yáà, Amɔriibε tenkè Kadaadi tempē nkε bè diinko mεsémmè.

9 Kè Amɔniibε sénténí Suditēē ke bo dokéñè Sudaa nè Bensamée nè Efadaimmu bε naàmùntì kòbe. Kè Isidayεeribε yèmmèe caàrè mediè.

10 Kè bèè kuónnè ti Yiè nKuyie nkε dò: Ti cààrèmu mediè nti da yóumè fɔ nwèè ti te, ke feu yεbøkè Baadibε.

11-12 Kè ti Yiè nKuyie mbè tènné ke dò: Esibiti kòbe nè Amɔdiibε nè Amɔniibε nè Fidisitēēbε nè Sidoniibε nè Amadesiibε nè Maððniibε bè do di féñuko kè di n kuónnè kè n yí di dεetáà?

13 Nè mεmme kè di n yóu ke feu yεbøkè, dεè te kè n ténke í yóó di dεeté.

14 Yεbøkè nyε di tātémè, yúnè yε tūnké kè yè di dεeténè mεsémmè.

15 Kè Isidayεeribε tènné ti Yiè nKuyie nkε dò: Ti cààrèmu, ti í dòà a dómè! A né ti dεeté kuu.

16 Bè me nyí kέpíe nyεbøkè, ti Yiè nKuyie nténke í nna ke bo yóu kè bè nsøké ke bè féñuko.

17 Kè Amɔniibεe tíí nkébátē Kadaadi, kè Isidayεeribε tíí nkébátē Misipaa.

18 De mànnì Kadaadi èì kòbe nè bεheikènkótibε kè bε mbékú bεtøbè ke tú: We nsàà bo køtε kédokénè Amɔniibε? Kè wèè bè dokéñè weè yóó naá nKaadaadi kóo kpààtì.

11

Sefutee naámmè Isidayεeribε kóo kpààtì

1 Onítì məù weè do bo Kadaadi kè bè ò yu kέ tú Kadaadi, kòo duónè onitipòkù məù wèè døuti

dəutinè bənitidaabè kè wèè ò peiténè dənitidabirε, kòo dè yu ke dò Sefutee, kòo ntú okpàrìteu mediè.

² Kè Kadaadi pokù múnkeε ò peiténè ibí kè ìì kóténi kékèti Sefutee, kóò náké ke dò: A báá ti wënnénè kétieke ti cice kpere ti í wë nti yõ.

³ Memìme kè Sefutee íté kédéténè o tebií kékotε kémbo Tobi tempε. Kè itookperí yembèε ò sɔñkoo kè bëe wënné kénkɔrì dikpànnì.

⁴ Kè dëe yíé kémontoo sámþó kè Amɔniibee do Isidayeecribe mudoò.

⁵ Mudoò ìté dìi mònnì kè Kadaadi εì kó békotíbëe kòtε Tobi tempε nSefutee wammù,

⁶ kóò yà, kóò náké ke dò: Köténí keniité ti kó bëhääpòmbè kè tí na kédokénè Amɔniibe.

⁷ Kè Sefutee bë tènné ke dò: Dè í tú díi do n yetε kë m beti n cice cíetàà? Dè yíme kè di ta mesémmè mieke ke cokéní m bíékè?

⁸ Kè bëe ò tènné ke dò: Ti köténí a borè ke dò a kòtoo kè tí wënné kédokénè Amɔniibe mbë kàa ntú ti kóo kpàati kékè Kadaadi omøu.

⁹ Kè Sefutee dò: Kè n di neinè mudoò kè ti Yiè nKuyie nyie nkè m bë na, mìi yó ntú di kòo kpàati.

¹⁰ Kè Kadaadi kó békotíbëe ò náké ke dò: Ti Yiè nKuyie nti wúómmu, tìi bëi nkè tú ti bo dòò a bëi ntì timøu.

¹¹ Kè Sefutee neinè Kadaadi εì kó békotíbë, kè bëe ò tòóté kòo mbaké bëhääpòmbè, kè bëe kòtε Misipaa kè Sefutee wëte kékèti Yiè nKuyie nyìlkè ò do náké tì békotíbë.

Sefutee náké tì Amɔniibe kpàati

¹² Kè Sefutee tɔ nkè bëe náké Amɔniibe kpàati ke dò: Sefutee tu, ñnti bo di cuokè fɔ nnè we kàa bàátí ke bo ò do mudoò?

13 Kè Amɔniibε kpààtìi bè tèñné kε dò: Isidayεεribε yènní diì mònñi Esibiti, dε mònñi ndi bè fiètemè n tenkè, kétúóté Adino biriku kétuøkenè kukó nSabøki kétuøkenè Suditëe biriku. Wè tí duá nti tenkè meyøàmmè.

14 Kè Sefutee wëte kétò mbetòbè Amɔniibε kpààtì borè.

15 Kè bè bo ò nàké ke tú: Isidayεεribε do í fiète Mɔabiibε nè Amɔniibε tenkè makè.

16 Bè yènní diì mònñi Esibiti kéta dikpáà ndi dibiri mieke, kétuøke dàmèèrì tipèntì kou, képëtë kékøte Kadeesi.

17 Bè do dε mbo kétò nkè bëe náké Edɔmmu kóo kpààtì kòò bo bè pã kuce kë bëe pëëté o εì mieke, kòò yete kë bëe sooté kémø Mɔabu kou kuce kòò múnkees yete, kë bëe yóu kémbo Kadeesi.

18 Bè de nyíté kékété dikpáà, kémpékénè Edɔmmu nè Mɔabu εkè, kétuøke Mɔabu εì diyiè yìènì këè bíékè, kébáté kukó nhAdino yáà bè í ntø diheì. Adino weè do tú Mɔabiibε tenkè mánku.

19 Bè de mbo kétò nkè bëe náké Sionni Amɔdiibε kpààtì Esibonni εì kou ke dò: Isidayεεribε tu a bè pã kuce kë bëe pëëté a εì mieke, kékøte bè kòri kë.

20 Bá Sionni í nhò tå, kényete kétíí nho ääpòmbè Yaasi εì kébáátí kedo Isidayεεribε mudoò.

21 Kè ti Yiè nKuyie nyIsidayεεribε tū nkùu duá nkè bëe na Sionni nè o nítibè, kífiete o tenkè kemøu,

22 kétúóté Amɔriibε tenkè kemøu kékøte Adino kubiriku kétuøkenè kukó nYaabøku, kétúóté dibiri kó dikpáà kétuøkenè Suditëe.

23 Ti Yiè nKuyie ntínti Isidayεεribε tū nkù, kuù duá nkè ti fiète Amɔdiibε tenkè kë fɔ nné dó kë kë coutáà?

24 A kó dibøò Kemøosi da duómmu ketenkè kàa kë

te. Ti Yiè nKuyie nti duó nkè, ti kɔkε nkε, kè ti dò nké nkè te.

²⁵ A yèmmè dò nha kpeínnìnèmu Sipao bire Badaki Møabu εì kóo kpàtìà? Ò í wammú nè Isidayεeribε dikpànnì, ò í bè dokénè.

²⁶ Nè Isidayεeribε bomè Esibonni εì nè di peémmè nè Adowee εì nè di peémmè nè Adimoo peémmè kpεye dè mòke yεbie nsikɔusítāti ndi (300), dè yīmε kè di í cɔuté de kó ketenkè nè yíenní?

²⁷ N yí da càràrè mùmamù, fɔɔ n wènté ke n dónè dikpànnì. Ti Yiè nKuyie nkuù bo ti púté yíe ntínti Isidayεeribε nè díndi Amøniibε.

²⁸ Kè Amøniibε kpàtìì yetε Sefutee nàké tì.

Sefutee dɔúnnèmè Kuyie ndinùù

²⁹ De mònñì kè ti Yiè nKuyie nYaá ncúténí Sefutee ïnkè, kòo íté kέce nKadaadi tempε nyimou, nè Manansee kpεyi kέpεëtε kékòte Misipee késɔoténè Amøniibε tenkè,

³⁰ kέdøúnnè ti Yiè nKuyie ndinùù ke dò: Ti Yiè nKuyie nkàa duó nkè n na Amøniibε,

³¹ m bo nkùntiní kè wè niitε kέyènní oketiwè n cïëtè kέ n co, m bo wè nda pã, ke wè nda kuɔ kétuɔ.

³² Mεmìmε Sefutee tamè Amøniibε tenkè kέ bè do, kè ti Yiè nKuyie nduó nkòò bè na.

³³ Kè kùu ò teennè kòò bè poté kέfietε yεhekè sipísìdε kétuóté Adowee, diheì dìì tòkénè Miditi kέntɔ kétuɔkenè Abεdi-Kedøamimmu kέ bè auté mediè, kè Amøniibεe bóúté Isidayεeribε.

³⁴ Mudoò dèè dìì mònñì kè Sefutee nkùntiní o cïëtè Misipaa, kòo kóo sapàà nweè yènní kóò co ke bie ndibàrì ke auti. Ò do we mmɔkε omáà.

35 Sefutee ò yàní dìi mònnì kékëté o yààtì kékuónko ke dò: M bire a cààrè n yèmmè mmè ke n kòute, n dòúnnè ti Yiè nKuyie nku dinùù, n ténke í yóó na ké di kpàte.

36 Kòo kóo sapàà nhò tèñné ke dò: Kàa dòúnnè ti Yiè nKuyie ndinùù n dòònè a dì nkù dòúnnè ke yë mmù ke yë kuù da teennèmè kàa na a dootitòbè Amɔníibè,

37 kéyíé kébéi nke dò: A né m pã mëfíè mbetààbè bèdébè kè n dekè ditarì ñinkè nè n dùòbè kékommú n yóó kúmè ke í yëté onitidòù.

38 Kè Sefutee ò pã kuce kòo deke ditarì nè o dùòbè, ke dò bëtààbè bèdébè, ke kuà nhò yóó kúmè ke í yëté onitidòù.

39 Bëtààbè bèdébè dèè dìi mònnì kòo wëtení o cice borè kòo ò dòònè ò dòúnnè dìi nùù ti Yiè nKuyie. Mëmìme ò kumè ke mu nyí yëté onitidòù. Kè dè naá nyIsidayeeeribè kó ikuó.

40 Bá dìi benni kè benitipòbè õõ kòte kékommú Kadaadi kou, Sefutee bire kpéí nke dò yewe yènàà.

12

Efadaimmu kòbe kpannèmè Sefutee

1 Diyiè mari kè Efadaimmu kòbees tíí nkénei, késenté kukó nkékòte Safõõ, kénáké Sefutee ke dò: Dè dòmmè kàa kòte ke dokénè Amɔníibè bá a í ti yu kè ti bo da teennè? Ti yóó còummu a cíetè ké da wënnénè.

2 Kè Sefutee bè tèñné ke dò: Mí nnè n nìtìbè ti do mòòtènè Amɔníibè tináaňtì kè n di yúmu, di më nyí nkòtení ke bo n deeté.

3 M banté dìi mònnì di í kòrinímè ke bo n teennè, dè mònnì ndi ncínnemè m buu ke kòte ke bè do, kè

ti Yiè nKuyie mmé mbè ãnné n nou mieké. Dè yímè kè di bàátí yié nké bo n kpanné?

⁴ Memmè Sefutee tiímmè Kadaadi kòbe bémou kè bëe do Efadaimmu kòbe mudoò ké bë na. Efadaimmu kòbe bëe do nàké bëmbé Kadaadi kòbe ke dò: Di tú Efadaimmu kòbe mbé ke coké ke kòte ke bo Manansee kòbe cuoké.

⁵ Dè kó difɔnkúò kè Kadaadi kòbees dinté Efadaimmu kòbe kembaa kukó nSuditéē tēpure kè wèè cootiní ke dò késenté bëe ò beké ke dò: A tú Efadaimmu kou nweà?

Kòò yí: Áà.

⁶ Bè dò wèè béri nké dò: Sibodëe. Kòò yí: Cibodëe. Ke í na ke béri nde kó ditannùù weti weti bëe ò pí nkéféúté kukó nSuditéē boré. Kè bëe ku Efadaimmu kòbe sikòupípísìnàà nè sikòupíslidé (42000) de mònnì.

⁷ Kè Sefutee Kadaadi botí kou mbaké Isidayëeribe ke dò yëbie nyékùò, kékú kè bëe ò kùnné o èì Kadaadi bë ò peité dì.

Bè nákémè Ibusãä nè Enøø nè Abunøø be kpéí

⁸ Sefutee kó difɔnkúò kè Ibusãä Bétideëmmu kou weè ò cœuté, kembaké Isidayëeribe,

⁹ képeité initidabí sipísítäati, initipobí sipísítäati, keduó nho sapàmbè ibotí teì kë li puoké, kòò túóté ibotí teì kó besapàmbè këpuó nho bí, kembaké Isidayëeribe ke dò yëbie nyëyieké,

¹⁰ kékú kè bëe ò kùnné Bétideëmmu.

¹¹ Ibusãä kó difɔnkúò kè Edonni Sabunøø botí kouu baaté Isidayëeribe ké mbè baké ke dò yëbie ntépííté,

¹² kékú kè bëe ò kùnné Ayanoø Sabunøø tempé mmiieké.

13 O kó difɔ̄nkúò kè Idεεdi bire Abudonni Pidatɔ̄ɔ̄
εì kouu ò cɔuté kembaké Isidayeereibε,

14 kέpeitέ initidabí sipísìnàà o yaàbí sipísítāati
kè bè ndekù sàmmarímùbè sipísìyiekè kòò mbaké
Isidayeereibε ke dò yεbie nyèni,

15 kékú kè bεe ò kùnné Pidatɔ̄ɔ̄ Efadaimmu tempε
mmieke Amadesiibε tārì.

13

Bè peitémè Sànsɔ̄ɔ̄

1 De mànnì kè Isidayeereibε tó dəò ti Yiè nKuyie nyí
dó dè, nè de kpéi nkè kùu bε ãnné Fidisitɛɛbε nou
mieke yεbie nsipísìnàà.

2 Ke sɔ̄ nhonìtì mɔù bo Soda a εì mieke, Danni
nààmùnkù, kòò yètìrì tu Mandoa. Bá o pokù í məkε
dεbirε.

3 Diyiè marì kè ti Yiè nKuyie ntɔnnì kətení de koo
nitipòkù borè kòò nàké ke dò: N yému ke dò nhà tú
tεhãñntε ke í məkε dεbirε. Nè memmε a yóó púómmu
kέpeitέ dεnitidabirε,

4 kétúóté yíe nnè yεwe yèè kpaaní a bá nyɔ ndiféè
nè menaà nsømme mèè muò, a bá nyo ntidiitì ikuá
yetε tì.

5 A yóó púómmu kέpeitέ dεnitidabirε, kuponkù
báá kááké de yuu, a yó ndè peiní kè dè pànkε tú ti
Yiè nKuyie nkperε ndε, weè yóó keté ò bo dεetémè
Isidayeereibε Fidisitɛɛbε nou mieke.

6 Kòò nitipòkù ta kénáké o dɔù kε dò: Ti Yiè
nKuyie nkóo nìtì mɔù weè kətení m borè ke donnè
ti Yiè nKuyie ntɔnnì kè nh ò yà kε n kɔmbùòtì dò n
yí na koò beké ò yènní dè ò mε nyí n nàké o yètìrì.

7 Ò n nàké ke tú m bo púó nképeité dènitidabirε, ke tú kétuóté yíe nnè yewe yèè kpaaní mbá nyɔ ndiféè nè menaà mmèè muò, m me mbá nyo nyikuó yetε tìi diitì. Ke tú n yóó peité dèè bire n yó ndè pεiní kε dè pànkε tú ti Yiè nKuyie nkperε ndε, kε kù ndè te dε fòmmu mumou.

8 De mònnì kε Mandoa bántè ti Yiè nKuyie nkε dò: N Yiè nKuyie nyóó kòo nìtì a tɔnní wèè wëtení ke ti náké ti dò nkédɔòmè debirε ti yóó peité dè kpéí.

9 Memmε kε ti Yiè nKuyie ndøò Mandoa kù mao tì, kε ku kó ditɔnnì wëtení onitipòkù borè kënsɔ nhò bo kupaku bá o dɔù í dè bo.

10 Kòo coké mæcää nkénáké o dɔù ke dò: Onìtì wèè sòò kòtení m borè ò wëtenímu.

11 Kε Mandoa pànkεe neinè o pòkù kε bëe kòte dε kóo nìtì borè kòo ò beke ke dò: Fɔɔ sòò bëinnè we nnitipòkàà? Kòò dò: Eε, mí nwe.

12 Kε Mandoa dò: A bëi ntì bo døò dìi mònnì ti dò nkédøò ñmmε dε kó debirε kpéí? Ti bo tñnne ñnyi kuó?

13 Kε ti Yiè nKuyie nkó ditɔnnì dò: N yë nhonitipòkùu yóó dèè kó dimàà wèè dè yóó.

14 Ò bá nyo ndèmarè bë døònè dè mutie bë tu mù fínyñ mu be, ò me mbá nyɔ mmu kó menaà mbè tu mè diféè yoo menaà mmèè kó dimàà muò. Ò bá nyo ntidiitì ikuó yetε tì, ò ntñ n kuó mesàà.

15 Kε Mandoa náké ti Yiè nKuyie nkó ditɔnnì ke dò: Nkpaá kε n da døò kupòòkù ke da kuɔ dibøbii.

16 Kε ti Yiè nKuyie nkó ditɔnnì ò náké ke dò: Bá kε n kpaá kàa n døò kupòòkù n yí yóó di, kàa dò a bo na kέ dè pà ti Yiè nKuyie nkétuø.

Mandoa í mbanté ke dò ti Yiè nKuyie ntɔnnì ndi,

¹⁷ kóò beke ke dò: A yètìrì tu ba? Kè dèe yie nkè ti na ke da sànté a bái ntì bo dòò dìì mònnì.

¹⁸ Kòò dò: Dè dòmmé kàa békú n yètìrì? Dì tu diyetìdièrì ndi.

¹⁹ Kè Mandoa ò kùo dibobii nè dipānnì tèrì, ké dè tɔní kédáá nkupéríkù ũnkè, ké dè pā ti Yiè nKuyie nkùù dòòri tidietì, ké dè tùo, wenwe nè o pokù kè bë ncómmú ke wúó,

²⁰ nkè fehäädëeñfè dèkù keñnkè, kè bëe yà ti Yiè nKuyie ntɔnnì itémè ke deëtì keñnkè fehäädëeñfè miëke, kénínkú késínnóo ketenkè.

²¹ Kè Mandoa banté ti Yiè nKuyie ntɔnnì ndimè, dì më ntéñké í nwëtení be borè.

²² Kè Mandoa náké o pokù ke dò: Ti më nyàmè ti Yiè nKuyie nti yóó kúmu, dè í mäke kpèrè.

²³ Kòò pokùu ò tèñné ke dò: Kè ti Yiè nKuyie ndo ndó ke ti kuø kù na bá ncouté ti pānnì, kù më nna bá nti benke ti më nyà dè, kù më nna bá nti náké kù më nti náké tì.

²⁴ Mëmìmè kè Mandoa pokùu peité dëbirë ké dè yu ke dò: Sãnsõõ. Kòò kóté kè ti Yiè nKuyie nkó mësàà nní nhò bonè.

²⁵ Kòò móbo Danní kóbë kó dikarì Sodaag nè Esitaodi dë cuokè. Ti Yiè nKuyie nYaá dë ncùténi o ũnkè, kòò keté o tɔmmú.

14

Sãnsõõ dómè kétúóté Fidisitëëbë kóo sapàà

¹ Diyiè marì kè Sãnsõõ kóte Timuna kéyà Fidisitëëbë kóo sapàà mmɔù,

² kékonní kénáké o cice nè o yɔ ke dò: N yà Fidisitëëbë cie nkè osapàà mmɔù koò dó. Kotenè kóò yà, n dó kóò puokemu.

3 Kòò yembèe ò tènné ke dò: A í pèté osapàà nti naàmunkù yoo ti botí mieke ke bo kòte Fidisitëëbe itayéí yembè cie nké kewaá nhonitipòkàà?

Kè Sãnsõõ dò: N we mpénsìrì, kòtenè kòò yà kè nhò tûoté.

4 O yembè do í yé ke dò ti Yiè nKuyie nkuù ò ãnné de kó mèyèmmè ke bo na kénintenè Fidisitëëbe. De mònnì Fidisitëëbe bëè do baké Isidayeeeribe.

5 Kè Sãnsõõ nkori Timuna ke neinè o cice nè o yô kémberinè fínyí kó depaa mmare, kè diciricirìi íténi kénhüntí kòò wetí.

6 Kè ti Yiè nKuyie nYaá ncúténí o ñinkè kòò dì nèté nétré debobire témè, ò me nyí nnaké o cice nè o yô,

7 kékate kémáánè Fidisitëëbe kóo sapàà nkòò pénsìrì mediè.

8 Kè dëe yíé sámþó kòò nwëtiní Timuna ke bo túoté o pòkù, kénkérí kédauté ke bo yà ò sòò kùò dìi ciricirì, kénsõ nyice taà de kó kuciriciriciríkù kè ticièti ãmekùò.

9 Kòò dei ticièti kénkérí kécáante ke bií pâ o cice nè o yô kè bëe cááké, ò me nyí mbè nàké ò dëimè de kó ticièti kuciriciriciríkù mieke nké.

Sãnsõõ dòò wèè pètèmpè Fidisitëëbe

10 Memmè kè Sãnsõõ cicee tuake Sãnsõõ pocënnì ciëtè, kè Sãnsõõ ãnné dibanni ke bo túoté o pocënnì, kéndònnè bedapàmbè bëmou do mòkemè de kó memantimè.

11 Kè Fidisitëëbe tâaté bedapàmbè sipisitâati kè bë bo ò cie ndibanni.

12 Kè Sãnsõõ bë nàké ke dò: N yóó di dòò pètèmpè nwe, dibanni kó yewe yèyiekè yiè mmieke, kè di n nàké ò tu mù, n di duó nsiyabòò sipisitâati nè dibanni kó yeyaabòrè sipisitâati.

13 Kè di me nyïëké dìi yó n duá nsiyaaàbòò
sipísítãati nè dibanni kó yeyabòrè sipísítãati. Kè bè
dò: Petirè! Ti da këmmúmu.

14 Kè Sãnsõõ dò: Wèè càá nho miëke nké bè càá ndè
yènnímè. Kè denatirè yènní dëkperè miëke.

Kè yewe yàa tuokènè yëtãati bá bè mu nyí pëté dë
kóo pëtèmpè tu mù.

15 Diyiè naannì yiè kè bëe náké Sãnsõõ pokù ke dò:
Yetoo kàa dòù ti náké pëtèmpè tu mù. Kàa me nyete
ti da còu nfõ nnè a cïëtè. Di ti yu ke bo feke ti kpere
ndëà?

16 Kè Sãnsõõ pokù nkønti kóò sðñké kóò náké ke
dò: A í n dò bá sámþórè, a n níímmu, dè dòmmme kàa
dòò pëtèmpè m botí kòbe bá a í n náké ò tu mù! Kè
Sãnsõõ dò: N keté ke í ò náké n cice nè n yõ ke bo ò
náké fõ nweà?

17 Kè Sãnsõõ pokù baà nkuò ndibanni kó yewe
yèyiekè miëke, diyiè sønni yiè kè Sãnsõõ ò náké
pëtèmpè tu mù, kè yë ò do ò òunèmè. Kòo nitipòkù
pàñkèe kòte kénáké o kòbe pëtèmpè tu mù.

18 Diyiè yiénnì yiè kè diyiè nkpaá ke mu nyí ta kè
bè tòòkení, kénáké Sãnsõõ ke dò: Ba nténke naati ke
pëëté mecekùò? Ba nténke kpeñni ke pëëté dicìrícìrl?
Kè Sãnsõõ dò: Kè di do í dùɔnè n naaserì, di na bá
mbanté de kóo pëtèmpè tu mù.

19 De mònnì kè ti Yiè nKuyie nYaá ncúténí Sãnsõõ
ïnkè, kòo kòte Asikanøø kékøø benítìbè sipísítãati,
kétúóté be yaàbòrè kéduó mbèè banté pëtèmpè tu
mù, kè bëe dòò tibanyààti. De kó difõnkúò kè Sãnsõõ
íté nè këmieke kékò nho cice borè.

20 Kè bëe túóté o pokù kéduó nhodapàà nwèè do
ni dibanni kó ikuó.

15

Sānsōõ kpannèmè Fidisitēebé

¹ Kè dèe yíeo sámþó mudidèì mònnì kè Sānsōõ kàtè ke bo yà o pokù, ke tònè dibøserì ke bo bè pã, ke dà ò bo ta o pokù dieku nkòo còkù yete.

² Kè dò: N yèmmè do dò nha ténke í ò dómu, koò tùóté ke duó nhodapàà nwèè sòò ni dibanni kó ikuó. O nantè me nhò wènninèmu, te ntúóté.

³ Kè Sānsōõ dò: Di mmònnì kè n dòò Fidisitēebé meyei nhòmòù ténke bá nsei.

⁴ Mèmme ò itémè kékàtè kérpí nyiãnké sikousítäati (300), ke níí wènné idèì kó iyéí kécinné kewènné kéboúnné timútì.

⁵ Kè me nyí imòu kédèè kécóu mmuhää nkéfíinko kè ìì ta dëpaa nkè tidiitì còúté, tìì këñ ke cóú nè tìì kpaá cóommú, kétaunnè dëtie mbè tu dè fínyí nè odìfiè kécóúté.

⁶ Kè Fidisitēebé beke wèè dòò mèmme, kè bè dò: Sānsōõ nwe. O còkù Timuna èì kou weè ò yetenè o pokù, koò duó nhodapàà nwèè sòò ni dibanni kó ikuó.

Dè mònnì kè Fidisitēebé kàtè kécóu nde koo nitipokù nè o cice.

⁷ Kè Sānsōõ bè nàké ke dò: Di mè ndòò dè, kè n yí pèite de kó dipèì, m báá omþè!

⁸ Mèmme ò bè potémè ké be na, ké bè auté mediè. Dè kó difõnkúò kékàtè kémbo Etammu tädènkù.

Sānsōõ kùwmè benítibè nè sāmmarímú kó moyèì

⁹ Dè mònnì kè Fidisitēebé kòtení kébátè Sudaa tenkè képité kétuakènè Deii.

¹⁰ Kè Sudaa kòbees bè beke ke dò: Dè dòmmè kè di kòtení ke bo ti kpannè? Kè Fidisitēebé dò: Ti kòtení ke bo pí nSānsōõ nwe kóò dòò ò ti dòòmè.

11 Kè Sudaa kòbe sikòupísítāātii (3000) kòte Etammu tādènkù Sānsōõ borè, kóò nàké ke dò: A í yé ke dò nFidisitēēbè bëè ti bakáà? A ti dòò ba memmè náké? Kòo bè nàké ke dò: Bè n dòòmè, m më mbè dòò.

12 Kè bëe ò nàké ke dò: Ti kòtení ke bo da boúmu kékòte ké bë duó. Kè Sānsōõ dò: Parikènè ke dò di í yó n kuɔ di mómməmbè.

13 Kè bë dò: Áà ti í yóó da kuɔ, ti dò ke dá boúmu kékòte ké bë duó.

Memlme bë ò boúmè iwëi pànyì idéi kóò dènnení kutādènkù miéké.

14 Bè tūđkení dìi mònnì Deii kè Fidisitēēbèe kòtení kóò co ke útí. Kè ti Yiè nKuyie nYaá cúténí o ūnkè kè iwëi bë do ò boú ñaá mmutápèi nkéyote.

15 Kòo yà sāmmarímú bë kùa wè bàmbà nho kó moyèì kétuóté kékùonè benítibè tekòupíítè (1000).

16 Ò më ndèè kékéi nkè dò:
Nè sāmmarímú kó moyèì mmu n kùonèmè benítibè tekòupíítè (1000).

Nè sāmmarímú kó moyèì mmu m bë mènnè mènnèmè.

17 Dë kó difñnkúò kédootóo musāmmarínyèì mmèdètimè. Kè bëe yú dëborè ke dò Damati-Deii (dèè tu Muyèì kó ditärì).

18 Ke sõ nsinéyëi ò poté mediè nkòo kuónnè ti Yiè nKuyie nkè dò: Áú! Ti Yiè nKuyie nfôò duó nkè n na n dootitòbè, ke bë auté kè sinéyëi né bo wëte ké m bo nkè itayéí yembè n naà?

19 Dë mònnì kè ti Yiè nKuyie nduó nkè Deii târìi yaté kè menie nyenní kè Sānsōõ pété kényà, kápété muwërímú. Memlme kè bëe yú dë kó têbintè ke dò: Ää-Koodee, kè tè kpaa bo nè yíenní.

20 Kè Sãnsõõ mbaké Isidayeeeribé dokùnè dìì mònnì Fidisitëëbe ke dò yebie nsipísìdé.

16

Sãnsõõ kpetémè Kasaa kó dicàù

1 Diyiè marì kè Sãnsõõ kòte Kasaa kéyà onitipòkù mɔù wèè dəuti dəutinè benitidaabè kéta o borè.

2 Kè diheì yembèe keè Sãnsõõ dè bomè kécëëte diheì kényié nke baa dibòrì, ke náá nke tú: Dè bo wenté kòò nyetini kè ti ò kùo.

3 Sãnsõõ me nyí nde wenté, keyènkè toté dìì mònnì ke cuokè, kòò íté képí ndihéì bòrì kó dicàù kewéennénè di deí kieuuté, kébuuté, kedekenè ditari dìì bo Ebunøø èì iìkè kécónné.

Dadidaa fitémè Sãnsõõ

4 Kè Sãnsõõ dəke onitipòkù mɔù kòò yètìrì tu Dadidaa kòò bo Sodèki biriku.

5 Kè Fidisitëëbe kpààtibè bènùmmùu kòte kéyà Dadidaa kòò náké ke dò: Yetoo kè Sãnsõõ da náké ò pëté dè muwérímú diemù ò me mmøke mù, nè ti bo yímè kóò na, kóò boú, kòò yoķè, ti bo da duó mbá wè medítibii tekœupípíutè nè tekòùtè (10100).

6 Kè Dadidaa beke Sãnsõõ ke dò: N náké a wérímú bonní dè ke cää. Bè bo da boúnè ba kè mùu yè?

7 Kè Sãnsõõ dò: Kè bè m boúnè itänwëi sũüyì iì mu nyí kpei, n wérímú yèmu memme, kè n naánnè benítibè təbè.

8 Kè Fidisitëëbe kpààtibèe waanní itänwëi sũüi iì mu nyí kpei, keduó nDadidaa kòò i nhò boúnè.

9 Ò yóó me nyí késønné benítibè mbé o cëëtè miéké, kedeè kékùónko ke dò: Sãnsõõ a dootitibè Fidisitëëbe tùòkènì!

Kòò tõte itānwẽi kè dè ndò mmuhãá nhõõ cõútémè kuhõõ. Bè í nna kéyífté o wẽrimú bonní dè.

10 Kè Dadidaa yíé kóò nàké ke dò: A n daúmu ke n soú, n náké di mmònnì bè bo da boúnè mù.

11 Kòò ò nàké ke dò: Kè bè m boúnè iwẽi panyì, bè mu nyí pñinè ì mutõmmú mamù, de mònnì n wẽrimú yóó yèmu kè n naánnè benítibè tòbè.

12 Kè Dadidaa waá nyiwẽi panyì, kóò boúnè, kédeè kékúónko ke dò: Sãnsõõ a dootitòbè Fidisitëebë tûòkení.

Kè sõ mbenítibè tó sori o cïëtè miëke, kè Sãnsõõ tõte iwẽi ìi do ò boú o baà nkè dè ndò mmupààkommú.

13 Kè Dadidaa dò: A sôké ke n daúmu ke n soúnnáà? Di mmònnì n náké weti weti bè bo da boúnèmu.

Kè Sãnsõõ dò: Kàa boú n yùti iyùpäätí iyieké ke taunnè kuyaàdùòdøú ke baaké. De mònnì n wẽrimú yóó yèmu kè n naánnè benítibè tòbè.

14 Kè Dadidaa dò kè Sãnsõõ yë nkéduó, kòò boú o yùti iyùpäätí iyieké kétaunnè kuyaàdùòdøú kékbaaké, kédeè kékúónko ke dò: Sãnsõõ a dootitòbè tûòkení!

Kè Sãnsõõ ente kéhuuténè iyùpäätí kuyaàdùòdøú.

15 Kè Dadidaa dò: A bo yïme kéntú a n dò ke ténke né í n tã. Kuçe metâámmè mme mië nkàa n daú ke n soú, mbá a í yie n náké a wẽrimú bonní dè.

16 Kè baà ntì kòónì yewe yemou Sãnsõõ borè koò kôónnè, kòò ò àunè, kè dèè ò bi.

17 Kòò ò nàké ke dò: N tú ti Yiè nKuyie nkou nwe nè bè m peítémè kuponkù í kàáké n yuu, kè bè nkuó n wẽrimú yóó yèmu kè n naánnè benítibè tòbè.

18 De mònnì kè Dadidaa banté wè ò nàkémè o yèmmè kpèti ntì, kétõ nkè bèè náké Fidisitëebë kpààtibè ke dò: Dadidaa tu di kotoo kè Sãnsõõ ò nàkému o yèmmè kpèti.

Kè bèe kate kék bék náké kék bék nkoroó ke tóné idíítí bék do yéó móó ò duó nyi.

19 Memmē Dadidaa dòòmè kék Sānsōo yé nkéduó o kpérè ìnké, kòo duó nkòo nítì móùu kék o yùpātī iyieké. De mónnì kòo keté ò bo cítémè, kòo wērímúu yé.

20 Kék Dadidaa kuónko ke dò: Sānsōo a dootitobék Fidisitēebé tūòkéní!

Kòo entení kòo yémmé ndò nhò bo na képiùrè ò õõ yímé. Bá ò ínyé ke dò ti Yié nKuyie ndéíté ku wērímú o ìnké.

21 Memmē kék Fidisitēebé ò pí nkékpéké o nuo nkóó kònne Kasaa. Kóò boúné disowūdó kó mēfimme mèdémè, kòo mbo dikpetíntou miéké, ke finko dinàà.

22 Kék dèe móntoo kòo yùtìi wēte kékété tì bo yénnimé.

Sānsōo pèitemè o dootitobék mesommé ke ku

23 Dyiè mari kék Fidisitēebé kpààtibék tíí nké bo fíé bék bòò Dakóó kék dè ndò ndibanni dierí, kék bék ndiè nké tú:

Ti kó dibòò Dakóó weè ti deeténé ti dootitòù Sānsōo, ke duó nké ti ò pí:

24 Ke nwúó mbé bòò kék di sántí ke tú:
Ti kó dibòò ti deeténé ti dootitòù,
wèè do ti puo nké ti kóù.

25 Bék me mbomé dibanni miéké nké kék dè bék naati, nè de kpéí nké bék dò bék tóní Sānsōo, kòò yáa ndoòri mudaá nkperé. Kék bék kate dikpetíntou, kétóní Sansōo, kétuòkení kék bék ò tanné bék bo dìì tou miéké, yesáñké boré. Kòo ndoòri mudaá nkperé bék iiké.

26 Kè Sãnsõõ náké dëdapùmbire dèè ò dèri ke dò: N kôtenè ditou kó yesãñkè borè kè n yè kàáké, n dó kédírímu.

27 Benítibè bëè do píéké de kó ditou miéké, benitidaabè nè benitipòbè, kè Fidisitëëbe kpààtibè bëmou de bo. Benítibè bëè kôtení muwélmù, kè bë bo kudànkù. Bè bo ntùòké sikɔupísítãáti (3000), benitidaabè nè benitipòbè.

28 Deñde Sãnsõõ kuánnèmè Ti Yiè nKuyie nké dò: Ti Yiè nKuyie n da báammu a bá m bønko, wëte ké n duó mmuwërímú dimànnì dìmáà, kè m peite n dootitibè Fidisitëëbe bë kpèké mèè kpéí n nuo.

29 Sãnsõõ me nyï kédeè kébautè yesãñkè yëdë de cuokè kpeye yëè tò ditou, ké yè dìdóo kékötinné diì nho bakù yoú, diterì kucànku,

30 kébéri nké dò: Kè n kunè Fidisitëëbe dè n sànnè.

Ò me nyï kékukii nè o wërímú mumou yesãñkè kè ditouu do kényäké Fidisitëëbe kpààtibè nè benítibè bëè kó dimàà dè bo. Ò wënné nè bëè nìtibè ke ku, kè bë nsü kápëeté ò do kùo bë ò kpaá fòù dìì mònnì.

31 O tebií nè o naàmùnkù kôbe bëmou kè bëè kôtení kóò tuóté kékò nkékünné o cice Mandoa fëti, Sodaá nè Esetaödi de cuokè.

Sãnsõõ do baké Isidayeebibé ke dò yëbie nsipísldé ndi.

17

Mikaa dòòmè sitenkaanì kë nsì báá

1 Onìti mœù weè do bo Efadaimmu tempë nditari ñinkè, kòo yëtiri tu Mikaa.

2 Diyiè marì kòo náké o yõ ke dò: N yõ a kpaá yë bë sòò da yùúkumè medítibii tekɔupípítè nè tẽpítè

(1010) kàà ntú dε yiè mbo yà, yáa ba? Mii do ì tuóté n kpaá ì tømu.

Dε mònnì kòo yñ dò: M birε ti Yiè nKuyie ndá døò mesàà.

³ Kòo ò tèñné o diítí kòo yñ dò: N do pã dε kó idíítí ti Yiè nKuyie nku ke ì døú nha kpéí nkε bo da døò tøtenkaanìtè. Bè yóó ì yìèmmu kéuté kè ii naá ntøtenkaanìtè, n yì nda duómmu, nto i.

⁴ Mεmme ò wètemè ké ì tèñné o yñ kòo deite medítibii nsikousidé (200) keduó nhomáatì, kòo ò døòñè tøtenkaanìtè ké tè dàri timátì, ké tè còiné Mikaa cïëtè.

⁵ Ke sñ nweè Mikaa mòkε ò kòrì dè ke báá nti Yiè nKuyie nnè sitenkaanìi kényé kédøò tøtenkaanìtè tøtè nè sitenkaanìi sámþósì, kétúóté o birε kédøò ikuó niùtì.

⁶ Dε kó dimònnì Isidayεeribε do í mòkε okpààtì, bá wè kòo ndøori ò dómè.

⁷ Dε mònnì dè do sñ nDefiibε botí kóo dapàà mmøù weè bo Bøtideemmu Sudaa købe cie ke tú opøò be cuokè.

⁸ Kòo íté deborè kénwanti dikarì kupíkù tekù, kénkérí kétuøke Mikaa cïëtè Efadaimmu tempë nyetärè ñinkè.

⁹ Ke Mikaa ò beke ke dò: A yènní dε? Kòò dò: N tú Defiibε wuø nkou nwe, ke ìténí Bøtideemmu Sudaa tempë. N wanti m bo mborè nde.

¹⁰ Ke Mikaa ò nàké ke dò: Mbo m borè kénaá n cïëtè kó ikuó niùtì ke n níí da duó ndibenni kÿñ mmédítibii ntepíítè, ké nda duønnè tiyààtì nè tidiitì dè da békú mèè botí.

Ke Defiibε botí kou taroo,

¹¹ kényie nkémbo Mikaa cïëtè, kòo ò døò o birε.

12 Kóò dòò ikuó nìùtì, kòò mbo o cǐëtè.

13 Kè Mikaa dò: Di mmònnì n yému ke dò nti Yiè nKuyie mbo n dòò mèsàà nDefii wuɔ nkou mè nnàámmè n cǐëtè ikuó nìùtì.

18

Danniibè wantimè bε kó ketenkè

1 Dε mònnì Isidayeeeribε do í məke okpààtì. Mèmme kè Dannibotí kòbe nwanti bε kó ketenkè, bε bo mborè. Bè mu ndo í məke ketenkè Isidayeeeribε cuokè.

2 Kè bèe tāäté bε botí miékε yekõmbò yembè bènùmmù, kétò nSodaa nè Esitaodi ke dà, bèe kòte kéraaté diheì ké dì yíëté. Kè bèe kété kétuøke Efadaiimmu tempē nditärì ïnkè, kébáté Mikaa cǐëtè borè ke bo yié.

3 Bè mε ntókénèmè Mikaa cǐëtè, kè bèe keè Defii wuɔ nkou tammè ké mè banté, kétóónko kóò beke ke dò: We nda təní die? A pí mba die? A kó mucɔ̄ntimu tu ñmmu dεborè?

4 Kòò bε tèñné ke dò: Mikaa weè yë nní mbo o borè ke tú ikuó nìùtì, kòò n yietì.

5 Kè bè dò: Tū mbeé nti Yiè nKuyie nkéyà kè kuce ti kérí kù bo ntú kusààkù.

6 Kòò dò: Kòtenè ke bá nyíëkù ti Yiè nKuyie nyó ndi bonèmu.

7 Kè de kó benìtlè bənùmmùu pëëté kétuøke Daiisi kénss bëè dè bo bë tuámmu Sidoniibε témè, ke kari bá tìmatì í bë kóánnè. Bè í yíëkù dëmarè, òmoù í bë fëñko, bë mε nyí tókénè Sidoniibε. Òmoù do í bë baké.

8 Kè dè kó bénitibè wëtení Sodaà nè Esetaodi kòbe borè kè bëe bëe beke ke dò: Dè dònnime?

9 Kè bëe dò: Tí kòtenè ké bëe do, ti kòte ke yamu diheì ke sô ndì wenni mediè. Bá nkarinè dëtetirè, bá nhoojtinè! Tí kòtenè ké bëe do këfiete diheì.

10 Kè ti tûàkoo di bo yà di nìtibè tuámmè, bá bë eì í sénní dè békú dëè kó dimàà onìti dëmarè í kpa dë kó diheì.

11 Memmè kè Danniibëe báátí Sodaà nè Esetaodi kémbo bénitibè sikousikuà (600),

12 kékote kékoté Kidiya-Yeadimmu Sudaa tenkè, dëè te kë bëe yu dë kó dibòri ke tú: Danni kòbe karì, ke me ndë yu nè yíenní, kë dë bo Kidiya-Yeadimmu èì lìkè.

13 Bë dë nyíté kékote Efadaimmu tempë nditari ñinkè kétuoké Mikaa cîëtè.

14 Benitibè bénùmmù bëe do kòte këpaaté Daiisi eì, kë bëe náké bëe tebií ke dò: Tetenkaanitè nè sisámposì nè tetetè tèè dàri timáti dëè bo die ntecîëtè matè mieke. Dñi né yé di dò nkédòmè.

15 Bë me nyï këdeè, kéta Mikaa cîëtè kédou nDefii wuo nkou.

16 De mònnì kè Danni botí kòbe sikousikuà (600) bëe do báátí kë bëe còrmú dibòri.

17 Kè bëe ò dòu nkëdeè këpëeté këdeke kudànkù kéta kudieku kétuóté tetenkaanitè nè sisámposì nè tetetè tèè dàri timáti. De mònnì kè bénitibè sikousikuà (600) bo dibòri kë ikuó niùti bo be borè.

18 Kè ikuó niùti yà bë tamè o cîëtè ke tûóté tetenkaanitè nè sisámposì nè tetetè tèè dàri timáti, kòo bëe beke ke dò: Di dòari ba dënde?

19 Kè bëe dò: Cîëké kéyï a nùù cëü, kë tí tûnne kénéaá nti botí kuó niùti. A bo ntumè Isidayeereibë botí

makù kuó niùtì, dè í tõünè a bo ntúmè tecíëtè témáà kouà?

²⁰ Kè diwèìì pí nyikuó niùtì, kòo túóté tetenkaanítè nè sisámþósì nè tetetè tèè dàri timátì, kékørenko ditínnì.

²¹ Memmè kè bëe pëëté késaoté be ce kenií nyibí nè iwüñ nè tinentì.

²² Mikaa nè o cëpeetitbè kè bë nyóó bë yà kè bë dëté kè bë mbë bëti.

²³ Kè Danni botí kòbe keè bë péikomè kewëëtení kényà Mikaa kóò beke ke dò: Dè dòmmme? Ba nkó yéùdihure nyé?

²⁴ Kòo bë tèñné ke dò: Di tùóté n tenkaanítè nè sisámþósì nè tèè dàri timátì ke kérinè ke wëte ke m békú dè dòmmàà?

²⁵ Kè Danni botí kòbe dò: Yié kényí fíéñ, kàa bo yà ti yóó da dò dè! Kàa í yé a kú fó nnè a cíëté kòbe.

²⁶ Memmè kè Danni botí kòbe nsoké be ce kè Mikaa banté bë ò kpeñinèmèmu kényóu kékò.

Danniibë pòntemè Daiisi ke maá be eì nè Kuyie ntaummè tou

²⁷ Memmè Danni botí kòbe tómè Mikaa nentì nè wèè do tú o kó ikuó niùtì këpëëtenè, kékote kedo Daiisi eì kékoo di nìtibè bëè do kari ke tuó nké í yéñkù, këdee kécóu ndihéè.

²⁸ Bá òmøù í mbë deeté ke yé bë do í tókénèmè Sidonni, òmøù me ndo í bë báké. Bë do bo Beti-Deøbu biriku nku. Kè Danni botí kòbeë be pòntë këmaá be eì,

²⁹ ké dì yu ke dò: Danni. Be yààrì weè do te de kó diyètìrì, Sakøbu birë marè kó diyètìrì do ndi.

³⁰ Kè Danniibëe fíí ntetenkaanítè kè Moyiisi birë Kedisømmu birë Yonnatãä ntú ikuó niùtì késaoténè

be kó ibio kétuəkenè be dootitəbè bè pĩmmú dìi mònnì ke kònnè.

³¹ Bè do fiímmu Mikaa do dàò tèè tenkaanìtè ké ntè mòke Kuyie ntaummè tou do bo yèè mòrè Sidoo.

19

Bensamee botí kobè do dòò ù sòke

¹ De mònnì Isidayeecribe do í mòke okpààti, kòo nítì məù mbo Efadaiimmu tempē nditāri ìnkè kó diheì, dìi détirìnè yeteyè. Ò do tú Defiibè botí kou nwe ke dè bo, kétuóté o pocënnì marì Bé tideemmu Sudaa botí miëke.

² Nè di kè bëe kpa, kè dìi ò yóu kékò ndi cice cîëtè kémbo ke dò bëtââbè bénàà.

³ Kòo dàùu íté kétünne ke bo ò bámmú kè bëè kò, kétuóté sãmmarímùbè bëdébè kòo kóo tõntì ò neinè kè bëe tuəkoo, kòo pocënnì ò tanné di cice cîëtè, kòo ò còuté nè diwèì,

⁴ keduó nkòo mbo o cîëtè miëke, ke dò yewe yëtââti. Nè o kóo tõntì kè bëe nyø nkè yò nkè dàù.

⁵ Diyiè naannì yiè kè bëe íté dikũnweñni ke dà, bë bo kò nkòo còkùu yete ke dò: Karinè kedi këpété muwërimú ke né na kékété.

⁶ Kè bëe karoo kè bëe wënné kedi këyâ, këdeè, kòo dapàà ncòkùu ò nàké ke dò: Túóté mëfíé këyíé këyie ndiè nkàa yëmmèe cáté.

⁷ Kòo ndó kékò nkòo còkù yetoo kòo yóu ke yíé këyíé.

⁸ Diyiè nummuri yiè kè dè nkpaá uu dikũnweñni sèì kòo báátí ke bo kò nkòo còkùu yete ke dò: Kari kedi, kuyuoku ke né kété.

Mëmme kòo kari kè bëe wënné kedi.

9 Bè di dìì mònnì kε deè kòò ndó kétúóté o pokù nè o tɔntì kε bεe kò, kòò còkù ò nàké ke dò: Diyiè diε nkε dèè kε dè bliiri, túóté mεfiè nkéduó diε nkàa yèmmèè cáté, kε dè nkpaá uu kàa kò.

10 Dε mònnì odapàà mme nténke í nyie nkε bo nkpaá, kétúóté o pokù nè o sāmmarímubè bεdε, kέboú tinentì dε ũnkè, kénkérí kétuøke Sebusii, diheì bε tu dì di mmònnì Sedisademu.

11 Bè tùòkoo dìì mònnì diheì ke sô ndiyiè dèè, kòò kóo tɔntì ò nàké ke dò: Tí kɔtε Sebusiibε cie kεyié.

12 Kòò yetε ke dò: Ti báá kɔtε diheì marì Isidayεeribε í bo dì. Ti pεsté kékɔtε Kibeä.

13 Tí yetoo kétuøke Kibeä yoo Damaa, yεè εkε kó dìmarì ndi ti dò nkéyiémmè.

14 Kè bεe sɔaté bε ce, kε diyiè nyóó ta kε bε tùòkoo Kibeä, Bensamεe botí kεbε cie.

15 Bè tùòkoo dìì mònnì diheì kέta ke bo yié nKibeä kέbátε, kénkari yaárε, òmøù mε nyí mbε yu kε bε bo ta o cǐetè.

16 Kε bε nsô nhodakótì møù kүntiní kupaku, o cie do bo Efadaiimmu tempε nditärì ũnkè nkε, kòò kòténí ke bo Kibeä Bensamεe kεbε cie.

17 Kòò yà opòò kòò kàri yaárε, kòò ò beke ke dò: A yènní dε? A kɔri ke?

18 Kòò ò tεnéné ke dò: Ti bonní Bεtideεmmu nwe Sudaa botí kεbε cie, ke kүnti Efadaiimmu ditärì ũnkè, diheì dìì í tókénè yeteyè. N do kɔtε Bεtideεmmu nwe, ke kүntiní òmøù mε nyí n yu kε m bo yié nho cǐetè.

19 M mε ntømu timútì n sāmmarímubè kpéí nkε møke pεsté nè menaà mmí nnè m pokù nè n kóo tɔntì ti kpéí, dèmarè í ti dónnì.

20 Kòò dakótì dò: Diwèì nda bonè, mîî yóó da duó ndè da békú dè, a báá yié nyaárε.

21 Ò yí memmε, kóò tanné o cîëtè kéduó ntimútì sãmmarímûbè kédeè kè bëe óú be naàcèi, këdi këyà.

22 Bè kpaá me nyō nnè diwèì, kè diheì kó itookperí yembèe kotení, kécëëte tecîëtè, kébente dicàù, kénáké odakótì tecîëtè yiè nkè dò: Dennení onìtì wèè ta a cîëtè, ti dò kóò duónèmu.

23 Kòò dakótì yenní ké bë nàké ke dò: N kòbe báá dòùnè meyei mmemmmε kó kubotí. Báá dòùnè isøke inyi, nkoo pòò nwe.

24 M moke osapàà mbá ò mu nyí yé onitidòù, m bo wè ndi duó nkè dí dòùnè di dómè. Di báá dòùnè onìtì yiè nyisøke kpere.

25 Dë kó bennìtbè í ndó kékèè. Memmε kè Defií wuo nkouu dennení o pokù, kè bëe ò pñnnè muwërímú, kényié nkoò duónè keyènkè kemøu, kóò fñnkoo kukñwentóo.

26 Dikñweññì kòò nitipòkùu kate odakótì cîëtè o dòù bo tèè miëke kédoroo kënduó kè diyiè yàa yennènní.

27 Dè wenté dìì mònnì kòò dòùu yenní ke bo sooté o ce, kénsô nho pokù duó dibòrì ke cãänko, kòò nau daké dibòrì.

28 Kòò dò: Íté kë tí pëëté!

Kòò nduó kécîéké kòò ò tùóté dicírì këdaá nho sãmmarímú ïnkè, képëëté kékò nho ciε.

29 Ò tùòké dìì mònnì o ciε, kétuóté disiè kékéété ocû yekékè tepúítè nè yèdëè, kéduó nyIsidayeeribε botí bá kù dikéè dìmáà.

30 Bèè kó dimàà dè yà kë bë nnaá nkè tú: Ti mu nyí yà diè mbotí ti me nyí dè këè nè Isidayeeribε

yènnímè Esibiti. De kó tináaàntì dò nti tì wèntému kéyà ti bo yímè.

20

Isidayeeeribè dokénèmè Bensamèe botí kòbe ke bo peité

¹ Kè Isidayeeeribee wènné bémou kétíí mMisipaa ti Yiè nKuyie nyìlkè kétuóté Danni tenkè kétuókenè Beerisebaa, kétuókenè Kadaadi kókoo.

² Kè ti Yiè nKuyie nkó benítibè Isidayeeeribè botí imou nè be kó bekótibè kè bée tui nditinnì, kémbo sikòupíkòùsìnàà (400000) bèè no mmudoò.

³ Kè Bensamèe botí kòbe ke Isidayeeeribè tìímmè Misipaa.

Kè Isidayeeeribee beke ke dò: Ti náké de kó meyei mpeité mèè botí?

⁴ Defiibe wuo kou bè kùo wèè pokù, kòo bè tènné ke dò: N sòò tòùkení Bensamèe tempè nku Kibeà, mí nnè m pokù kè ti ndó kéyié.

⁵ Kè Kibeà eì kòbees kòtení kécëëte m bo tèè ciëtè keyènkè kéndó ké n ku, keduónè m pokù muwërimú ke tonté kòò kùo.

⁶ Kè m me nhò tòóté ke kéké, ke totí Isidayeeeribè tenkè duó ke mamè. Ke yé bè dòòmè meyei ndiemè mme isòke Isidayeeeribè cuokè.

⁷ Díndi Isidayeeeribè di tìímmu die ndimou. Nákénè kéyà di bo yímè.

⁸ Kè bée wènné bémou ke dò: Ti kóo mòù í kùnti ke bo ta o fii yoo o ciëtè.

⁹ Ti yóó do Kibeà kòbe mudoò mmu. Tí tâñnnè tété.

¹⁰ Isidayeeeribè botí imou mièke kè benítibè bo tekòùtè (100) tí deite tepiítè, kè bè me mbo tekòupíítè

(1000) tí deite tekjòutè, kè bè bo tekɔupíptè (10000) tí deite tekɔupítè (1000), bèè yó nwaànní tidiitì kε duò mbèè kòri ke bo do Kibea képeite Bensamee botí kòbe dòò iì sòke Isidayeeribè cuokè.

¹¹ Kè Isidayeeribè wënné dinùù dìmáà kε bo kòte kédoo Kibea.

¹² Kè Isidayeeribè botí imou kòbèe tõ nkè bèè náké Bensamee botí kòbe ke dò: Yé dè yímè kè di dòò isòke iì mbotí di cuokè?

¹³ Tí duónnè Kibea èì kó itokperì yembè, kè ti bè kùo, kédéite meyei nyIsidayeeribè cuokè.

Bensamee botí kòbe me nyí nyie nkè kérnté be tebií Isidayeeribè nàá ntì,

¹⁴ kewënné be ekè yemou kétíí nKibea, ke bo dokénè Isidayeeribè.

¹⁵ De yiè kewáá mbəhääpòmbè sikɔupípísidé nè sikɔupísikuò (26000) be ekè teyè kòbe kembúutí Kibea èì kòbe, bèè nə mmudoò mesàà nkè bembè mbo sikousiyiekè (700).

¹⁶ De kó bəhääpòmbè bəmou kè yecànkuyè mbo sikousiyiekè (700) ke nə mmudoò mesàà. Bá kè kuyùrikù bo kumáà kòò dooté ditári ò báá kù nòò.

¹⁷ Isidayeeribè kó ditñnni kè bembè me mbo bəhääpòmbè sikɔupíkòùsinàà (400000) bèè na mudoo ke deè.

¹⁸ Kè Isidayeeribè kòte Betee di kε bo beé nti Yiè nKuyie nkéyà bè botí mieke kùù dò nkéniitè kε bèè kòte kédokénè Bensamee botí kòbe. Kè ti Yiè nKuyie ndò: Sudaa botí kòbe bεè dò nkéniitè.

¹⁹ Kè Isidayeeribè báátí dikǔnweñní sèì kékòte kékbaté Kibea také.

²⁰ Memmè bè pènémè Bensamee botí kòbe kudookòti Kibea borè.

21 Kè Bensamée botí kòbèe yenní képoté Isidayeereibé, kékuo sikoupípísidé nè sikou sìdé dè yiè (2200).

22-23 Kè Isidayeereibee kòte ti Yiè nKuyie nyìikè, kénkuò nnè kuyuokoo ke kù bekù ke bo yà kè bè bo wëte kéyíé dokénè be tebií Bensamée botí kòbe. Kè ti Yiè nKuyie ndò: Eë bëe kòte. Kè bëe wëte kétuóté tikõnyauti képenné kudookoti bè baa wee kù pènné dè,

24-25 kewëte kedo Bensamée botí kòbe mudoò, kè Bensamée botí kòbèe yenní képoté Isidayeereibé kékuo behääpòmbè tekoupípíté nè sikoupisìnì (18000).

26 De mònnì kè Isidayeereibé bëmouu kòte Betëedi kénkari ti Yiè nKuyie nyìikè ke kuò nke bou dinùù nè kuyuokoo, ke kòù ti Yiè nKuyie nyiwüö ke tuò, ke ku kòù itèì metaummè kpeyi.

27-28 De kó dimònnì dè do sô ti Yiè nKuyie ntäummmè tòu de mbo kè Anòò bire Edeasaa kó dëbire Pinasi weè dì baa kè Isidayeereibé beé ti Yiè nKuyie nke bo yà bè bo wëte kédokénè be tebií Bensamée botí kòbe yoo be bo yóu. Kè ti Yiè nKuyie mbè náké ke dò: Kotenè nanke n yóó duó nkè di bë namu.

29 Memmè kè Isidayeereibee oo mbëhääpòmbè Kibea këfité.

30 Diyiè tâánnì kè Isidayeereibee do Bensamée botí kòbe mudoò, bè baa ññ máá dè Kibea èì iìkè.

31 Kè Bensamée botí kòbèe yenní këndokùnè Isidayeereibé, kédéténè dihei, ke tó keté bè bo mbè kòùmè bè baa ññ yîmè yewe teyè, kékuo benitibè sipisitääti Betëedi nè Kibea de kó ice ñinkè.

32 Kè be yëmmè ndò mbè to namu Isidayeereibé, bè ññ bè na mëè botí. Kè yé ba? Kè bè dò ké bè yûñmmu

kédéténè, ké bè tanné Kibeà kpáà miéké.

33 Mémme kè Isidayeereibé třrèe wěnné kémáá Baadi-Tamaa bëè do oke diheì také kè bëe ootení Kibeà biriku bíéké.

34 De mònnì kè Isidayeereibé kó bëhääpòmbè bëè nō mmudoò mesàà nkè bëe tuøkení Kibeà borè, ke bo teküpíítlé (10000), kè mudoò binté, Bensamee botí këbe me nyí ndake ke dò ndè yóó bë di.

35 Kè ti Yiè nKuyie mbè ãnné Isidayeereibé nōu miéké, kè bëe kuø dë yiè bëhääpòmbè siküpííslé nè siküpísìnùmmù nè tekòùtlé (250100).

36 De mònnì kè Bensamee botí këbeë banté bë bë namèmu.

Kè Isidayeereibé bë yóu, ke yé bë támè be këbe bë do òo mbè Kibeà také.

37 Bëè do oke kè bëe ootení mecää nkédo diheì kékua benítibè bëmou.

38 Bë me ndo nákemu nè Isidayeereibé tòbè ke tú bë bo yà kuyukú nku diheì këbanté bë dì domè.

39 Bensamee botí këbe yà dìi mònnì Isidayeereibé bótirímè, kékua benítibè siphisítäati kè be yèmmè ndò mbè tò bë namu yewe teyé kõme.

40 De mònnì ndi kuyukú fñnnémè diheì, kè Bensamee botí këbeë wëëte kënsö mbè eì Kibeà dìi pí mmuhää nkè kuyukú fí.

41 Mémme kè Isidayeereibé wëëte kécuó mBensamee botí këbe, kè kufôwaá mbè auté, ke yé bë yámè meyei mmèè bë do.

42 Kè bëe coké Isidayeereibé kewetinné dikpáà, kè bë mbè bëti, bëè iténí diheì bíéké kè bë nkériní, kè bëe bë soó nde cuoké kè mbè puotì ke kòù.

43 Kè Isidayeereibé cëëte Bensamee botí këbe ké bë fenné ké mbè kòùtì, ke yàa tuøkenè Kibeà diyiè yìènì

kèè bíékè bá bè í mbè yóu kè bè bo wei.

⁴⁴ Memmè kè bèè kuɔ Bensamee botí kó bəhääpòmbè yekɔmbò yembè máà tekɔupípítè nè sikɔupísìni (18000).

⁴⁵ Kè besombèe coké kénwetí ditārì Dimɔɔ, kè bèè ninté sikɔupísìnùmmù (5000) kékua, késɔaté kémabetì besombè kétuɔkenè Kidommu kényié kékua sikɔupísìdè (2000).

⁴⁶ Bensamee botí kəbe kó bəhääpòmbè bè kùɔ bè de yiè, bəməu bè do bo sikɔupípísìdè nè sikɔupísìnùmmù ndi (25000) yekɔmbò yembè máà.

⁴⁷ Béè do coké kénwetí ditārì Dimɔɔ bə miekè kè sikɔusìkuɔ (600) na kényenté, kétuɔke di borè ké ndè bo ke dò bətāabbè bənàà.

⁴⁸ Kè Isidayeeribèe wëëte Bensamee botí kəbe bëè kpaaá de bíékè ké mbè tū mbè bo yëè ekè miekè kə kòù, ke kòùnè bə wüñ, ke cóunko yehækè bə tempë nkuməu miekè.

21

Bensamee botí wëëte ke ketémè

¹ Isidayeeribèe do tií ndìì mònnì Misipaa képarikemu ke dò, bə miekè òməù báá duó nho koo sapàà mBensamee botí kou kòò puoke.

² De mònnì kè Isidayeeribèe kòte Beteedi, kéntüñ nke kari ti Yiè nKuyie nyìlikè nè kuyuokoo, ke kuɔ ntinɔnnieti.

³ Ke náá nke tú: Ti Yiè nKuyie mba nkpréí nte Isidayeeribèe botí miekè kè kùmakù kpánné?

⁴ Kè dè nkpaá uu kè Isidayeeribèe íté kémáá diwüñtònnì ti Yiè nKuyie nkpréí, ké kù fié iwüñ kétuɔ, ké nkù feu itèì metaummè kpeyi,

5 kébekè b_{etobè} k_e d_ò: Ti botí mi_{ek}e kùmakù bo kùù sòò í bo tì tíkú d_e Misipaa?

K_e y_é b_e sòò nàkémèmu k_e d_ò: K_e wèè í kòtení d_e kó metíimmè b_e ò kùo.

6 K_e mesémmèe b_e p_i mbe tebií Bensamee botí k_{ob}e kpéí nkè b_e nnáá nkè tú: Isidayeeeribe botí makù dèèmu memmaa?

7 Ti bo y_{im}e náké b_e na k_e yenté mudoò mi_{ek}e k_e b_e pét_e b_e pobè? Ti sòò pàrikèmu ti Yiè nKuyie nyìlkè k_e d_ò: Ti koo m_{où} báá duó nho koo sapàà mbe koo m_{où} koo puoke.

8 K_e b_e b_{ié}ké b_{etobè} k_e bo y_a b_e botí mi_{ek}e k_e kùmakù bo mbo kùù sòò í k_{ok}é b_e tìí nd_e Misipaa ti Yiè nKuyie nyìlkè, kéns_ó nKadaadi temp_e mmi_{ek}e Yabesi èì k_{ob}e sòò í bo d_e kó metíimmè.

9 K_e b_e bate b_e sòò kòtení, k_e í nyà Kadaadi temp_e nYabesi èì kou m_{où}.

10 B_e sòò bo d_e kó metíimmè k_e b_e deite yekɔmbò yembè, k_e b_e mbo tekɔupiítè nè sikousidé (12000), k_e b_e b_e t_ɔ nd_e k_o diheì k_e b_e náké k_e d_ò: Kòtenè Kadaadi tenkè nYabesi èì k_{ek}u_o di nìtibè nè benitipòbè nè ibí.

11 Dí ku_o benitidaabè nè benitipòbè b_e y_{yé}té benitidaabè késúá mbesapàmbè b_e mu nyí y_{yé}té benitidaabè.

12 K_e b_e pét_e Kadaadi tenkè Yabesi èì mi_{ek}e besapàmbè sikousinàà (400) b_e mu nyí y_{yé}té benitidaabè. K_e b_e kòtenní Sidoo Kannahãä, b_e borè.

13 D_e k_o difñnkúò b_e sòò bo b_e tìí nd_e, k_e b_e t_ɔ mbenitibè Bensamee botí k_{ob}e b_e sòò coké késori ditari Dimao b_e borè, k_e bo b_e wammúnè metaummmè.

14 Kè Bensamee botí kòbèe wëte kékonní mècää nkè bëe bë duó mbesapàmbè, bë kùo Yabesi eì kòbè ke sùó mbè. Bè me nyí mbè cëtine.

15 Kè mesémmèe pí nyIsidayeeeribe Bensamee botí kòbè kpéí nkè yé ti Yiè nKuyie ndo duómmè kë de kó kubotí fòtirii feité Isidayeeeribe botí mièke.

16 Kè Isidayeeeribe tñnnì kó bekótibè dò: Benitipòbè téñke í bo Bensamee botí mièke. Ti bo pété de benitipòbè kédouó mbèè yenté mudoò mièke?

17 Bensamee botí mièke bëè yenté be fuku dò nkésaötému. Kè dëe yié nkè de kó kubotí báá kú Isidayeeeribe botí mièke.

18 Ti me nyí yóó na ké bë duó nti kó besapàmbè kë bëe puoke. Ti sòò pàrìkè mèè kpéí nkè dò: Ti mièke kë wèè bë duó nho koo sapàà nti Yiè nKuyie nhò cɔɔ.

19 Kè bë dò: Ti Yiè nKuyie mbanni õ mmè mbomè bá diì benni Sidoo Beteedi bakù yoú kuce kùù kòrìnè Beteedi nè Sisemmu ku kó diyiè yìènì këè bíékè Debona bakù cànku.

20 Mèmme kë bëe tié mBensamee botí kòbè ke dò: Kotenè kénsoori fínyí kó depaa mmieke,

21 kénwéí, kè Sidoo eì kó besapàmbè yènní diì mònnì ke kòri tihautì di íténi, bá wë kòo pí nhosapàà nhòmáà kë di kònnè képuoke.

22 Be cicebè yoo be tâbè kë bë ti sòñkénní dikpànnì, ti bo bë nàké ke dò: Bè di kuó mmesémmè ke yé ti í namè ke pëténí besapàmbè Yabesi eì kë bë di cëtine. Be è me nyí yóó di duó mbë kó besapàmbè ke bo nyïèkù bë bo yïmè bë yeténè dinùù bë do dòúnnè di ti Yiè nKuyie.

23 Mèmme kë Bensamee botí kòbèe tñnnè bë bë duó nyìì tié Sidoo kó besapàmbè yènní diì mònnì ke bo

kòtè tihautì, kè bèè pímmú bësapàmbè dè bè békú mèè botí kékònnè kémáá bë eì kénkari.

²⁴ Kè Isidayeecribe sòmbeè cíété, bá wè kòò kòtè o botí kòbe borè, nè o naàmùnkù kòbe. Bá wè kòò mbo o tenkè.

²⁵ De kó dimònnì Isidayeecribe do í məke okpààtì, bá wè kòò ndəɔri ò dómè.

Bibiri Kuyie Nnáàñti Pátíri
The Holy Bible in the Ditammari language of Benin
copyright © 2001 SIM International

Language: Ditammari

Translation by: SIM

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2022-05-31

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files
dated 31 Aug 2023

5e2d0f12-f1d8-567b-bf98-cf1de4599d16